БҮХЫ ОРОНУУДАЙ ПРОЛЕТАРИНАР, НЭГЭДЭГТЫ!

Бурят-Монголой ҮНЭН

КПСС-эй Бурят-Монголой обкомой, БМАССР-эй Верховно Советэй, КПСС-эй Улан-Удын горкомой орган.

№ 217 (6652)
ОКТЯБРИИН 21
СРЕДА
1953 он

Сэн. 20 мүнгэн.

МҮНӨӨДЭРЭЙ НОМЕРТО:

МТС-үүдэй ПАРТОРГАНИЗАЦИНУУДЫЕ БҮХЫ ХЭМЖЭЭГЭЭР БЭХИЖҮҮЛХЭ ШУХАЛА

Хүдөө ажахые саашадань хүгжөөн дэбжээхэ хэрэгтэ машинно-тракторна станцинууд гол шухала ба шиидхэхы үүргэ дүүргэхэ байна. Коммунистическэ партиин ба Советскэ правительствын үдэр бүриин анхарал оролдолгын ашаар бүхы машинно-тракторна станцинууд туйлай хүсэтэ эрхим техникээр зэбсэгжэнхэй. Мүнөө манайшье республикын машинно-тракторна станцинууд хэдэн мянгаад тракторнуудтай, 1000 гаран комбайнуудтай, тэрэ тоодо 260 гаран самоходно комбайнтай ба хүдөө ажахын оньһото бусад олон машина зэмсэгүүдтэй болонхой.

Энэ хүсэ ехэтэ техникын ашаар колхозуудтахи хүдөө ажахын нилээд ехэ хүдэлмэри механизацилагданхай. Имагтал энэ жэлдэ республикымнай колхозууд бүхы таряанайнтаа талмайн 97,8 процентые, тарилгын хүдэлмэринүүдэй 95,2 процентые, хуряалгынгаа 84,1 процентые МТС-үүдэй хүсөөр хэһэн байна.

Гэхэ зуура, манай республика дотор хүдөө ажахын продуктнуудые үйлэдбэрилгын хэмжээн техническэ талаараа хүдөө ажахын зэбсэгжэһэн ябадалһаа нилээд гээгдээд байна гэжэ мэнэ һаяхан болоһон партиин областной комитедэй VIII пленум тэмдэглэбэ.

Ушарынь юуб гэхэдэ, олонхи машинно-тракторна станцинууд хангалтагүйгөөр хүдэлмэрилнэ. Хүсэ ехэтэ техникээ гүйсэд дүүрэнээр ашагланагүй. Хүдөө ажахын бүхы культурануудай ургасые эрид дээшэлүүлхэ, малажалдахи ажал ехэтэй хүдэлмэринүүдые бүримүһэн механизацилха гэһэн гол шухала зорилгоёо тэдэнэр бэелүүлнэгүй. Илангаяа Ториин, Закаменай, Темлюйскэ, Ново-Брянска, Чесанын, Зэдын, Окино-Ключевскойн ба Бага-Куналейн МТС-үүд муугаар хүдэлмэрилнэ. Һүүлэй табан жэлэй туршада эдэ МТС-үүдэй нэгэниинь шье тракторна хүдэлмэринүүдэйнгээ түсэб дүүргээгүй.

Энэ дутагдалай гол шалтагаануудай нэгэниинь хадаа машинно-тракторна станцинуудые нютагуудтахи партийна ба советскэ органуудай хангалтагүйгөөр хүтэлбэрилдэг, механизаторнуудай дунда партийно-политическэ хүдэлмэри һулаар ябуулдаг, МТС-үүдэй партийна эхин организацинуудай үүргые болон харюусалгые бүхы хэмжээгээр дээшэлүүлжэ шадаагүй ушар болоно.

Ториин аймагай Ториин ба Бурталтайн МТС-үүдэй партийна организацинуудые абажа үзэе. Нэгэдэхеэр, эдэ партийна организацинууд тон үсөөн коммунистнуудтай, багахан, һулашаг организацинууд мүн. Теэд энэ жэлэй үнгэрэгшэ гурбэн һарын туршада КПСС-эй Ториин айком нэгэшье трактористые, нэгэшье комбайнерые партида абаагүй байха юм. Хоёрдохёор, эдэ парторганизацинуудта партидотороой ба политическэ хүдэлмэри тон хангалтагүйгөөр ябуулагдана. Тэдэнэр механизаторнуудай дунда социалистическэ мүрысөөе үргэнөөр дэлгэрүүлхын түлөө тэмсэнэгүй, манай ороной дотоодын ба уласхоорондын асуудалнуудаар эндэ хөөрэлдөөн, лекци, элидхэлнүүд үсөөн үнгэргэгдэдэг. Теэд партиин Ториин айком машинно-тракторна станцинуудай хүдэлмэрилэгшэдэй дунда политическэ хүдэлмэриие һайжаруулхын, эндэхи партийна организацинуудые бэхижүүлхын түлөө ёһотой һайнаар оролдодоггүй байба.

Мүн тэрэшэлэн Бичурын, Заиграйн аймагуудай зарим машинно-тракторна станцинуудай партийна организацинууд эмхидхэлэйнгээ талаар һула, тон үсөөн коммунистнуудтай байна. Жэшээнь, Заиграйн аймагай Ново-Брянска МТС-эй гурбан тракторна бригада XVIII партсъездын нэрэмжэтэ колхозой полинууд дээрэ хүдэлмэрилдэг байгаа. Теэд эдэ тракторна бригадануудта нэгэшье коммунист байгаагүй. Иимэ баримта мүн бусадшье машинно-тракторна станцинуудай партийна организацинуудта үзэгдэнэ.

Партиин айкомууд болбол машинно-тракторна станцинуудай партийна организацинуудые бүхы хэмжээгээр бэхижүүлхэ, МТС-үүдэй үмэнэ табигдаһан зорилгонуудые шиидхэлгэдэ тэдэнэй үүргые ба харюусалгые эрид дээшэлүүлхэ хэрэгтэ онсо анхарал хандуулха зэргэтэй.

Энээнһээ урда тээ механизаторнууд-коммунистнуудай колхозуудай партийна организацинуудта байдаг ушарһаань зарим МТС-үүдэй партийна организацинууд үсөөн коммунистнуудтай, эмхидхэлэйнгээ талаар һула байгаа. Жэшээнь, Хориин аймагай Үдын МТС-тэ үнэндөө 24 коммунистнууд хүдэлмэрилдэг аад, тэдэнэй хахадынь колхозуудай партийна организацинуудай бүридхэлдэ байжа, хоёрой хоорондо ябажа, МТС-эйшье, колхозойшье партийна организациин хүдэлмэридэ мүртэй һайнаар хабаадалсадаггүй, партийна суглаануудташье олонхи ушарта байлсадаггүй һэн. Энэ хадаа тус машинно-тракторна станциин партийна организациин хүдэлмэриие һайжаруулха хэрэгтэ ехэ һаад болодог, коллективэйнгээ ажабайдалай гол шухала асуудалнуудые зүбшэн хэлсэлгэдэ олохон коммунистнуудынь хабаадалсадаггүй байгаа.

Мүнөө машинно-тракторна станцинууд саг үргэлжын механизаторска кадрнуудтай боложо, тэдэнэй партийна организацинууд олон коммунистнуудтай, хүсэ ехэтэй болобо.

Машинно-тракторна станцинуудай партийна организацинууд болбол элбэг баян техникээ гүйсэдөөр ашаглахын, хүдөө ажахын культурануудай ургасые дээшэлүүлхэ ба нииитын малажалые дам саашадань хүгжөөхэ талаар гүрэнэй даалгабаринуудые бүримүһэн дүүргэхын түлөө социалистическэ мүрысөөе бүхы механизаторнуудай дунда үргэнөөр дэлгэрүүлхэ зорилготой.

Трактористнуудай, комбайнернуудай, агрономуудай, зоотехнигүүдэй болон машинно-тракторна станциингаа бүхы хүдэлмэрилэгшэдэй дунда политическэ хүдэлмэри саг үргэлжэ ябуулха, ажалдаа социалистическэ ёһоор хандадаг, гүрэнэй интересүүдые нюдэнэйнгөө сэсэгы мэтээр сахидаг байхаар тэдэниие хүмүүжүүлхэ хэрэгтэ МТС-үүдэй партийна организацинууд гол анхаралаа хандуулха зэргэтэй.

Мүн машинно-тракторна станцинуудай партийна организацинууд болбол механизаторнуудай ажаһуудалай культурна эрилтэнүүдые улам һайнаар хангуулхын түлөө хододоо оролдолго гаргаха, түрүү механизаторнуудай дүй дүршэлые олоной дунда үргэнөөр нэбтэрүүлхэ, хамаг түрүү, шэнэ юумые бүхы хэмжээгээр дэмжэхэ уялгатай.

Партиин Центральна Комитедэй сентябрьска Пленумэй тогтоолые, КПСС-эй обкомой VIII пленумэй шиидхэбэриие хүтэлбэри болгон, аймагуудай партийна комитедүүд хадаа машинно-тракторна станцинуудай партийна организацинуудые бүхы хэмжээгээр бэхижүүлхэ, механизаторнуудай дундахи политическэ хүдэлмэриие эрид һайжаруулха уялгатай.

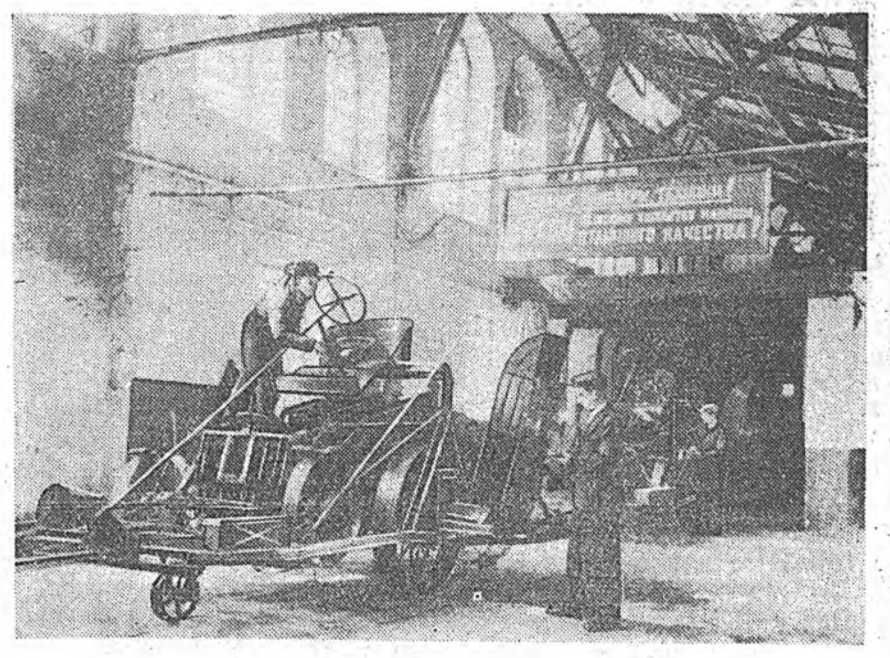

Украинска ССР. Ворошиловай нэрэмжэтэ Днепропетровско хүдөө ажахын машина бүтээлгын заводой коллектив «СССР-эй хүдөө ажахые саашадань хүгжөөхэ хэмжээнүүд тухай» КПСС-эй ЦК-гэй сентябрьска Пленумэй тогтоолдо харюу болгон машинанууд ба түхеэрэлгэнүүдые бүри ехээр гаргаха гэһэн социалистическэ уялга абаба. Свёкло хурядаг комбайнуудые хабсаруулха шэнэ конвейер һая тус предприяти дээрэ хүдэлмэрилжэ эхилээ. 80 минута бүхэндэ конвейерһээ бэлэн машина гарана.

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: свёкло хуряаха бэлэн комбайнууд конвейерһээ гаража байна.

ТАСС-эй фотохронико.

Түрэл орон доторнай

Машина бүтээгшэдэй октябрьска бэлэгүүд

ЛЕНИНГРАД, октябриин 17. (ТАСС). Ленинградай машина бүтээгшэд бүгэдэарадай һайндэрые эрхимээр угтахаяа бэлэдхэжэ байна. Тэдэнэр түсэбһөө гадуур продукци бүтээн гаргана, хүдөө ажахын захилнуудые болзорһоонь урид дүүргэнэ.

Машина бүтээдэг Ленинэй нэрэмжэтэ Невскэ заводой булад хайлуулагшад бүтээсэ ехэтэйгээр ажаллана. Гурбан хайлуулга бүриһөө хоёрынь түргэдхэгдэһэн аргаар бүтээгдэнэ. Энэ предприятиин алдарта булад хайлуулагша П. Коробушкин Октябриин урда тээхи мүрысөөндэ түрүүлжэ ябана. Мартеновецүүд арбан һарынгаа программые дүүргэһэн ба олон зуугаад тонно металл ноябриин түсэбөөр хайлуулһан байна.

Карбюраторнуудые бүтээдэг Куйбышевай нэрэмжэтэ заводой коллектив үдэр бүри түсэбһөө гадуур продукци бүтээн гаргана. Тэрэ хадаа октябрь соо 3.500 карбюраторнуудые түсэбһөө гадуур бүтээхэбди гэһэн уялга абаад, тэрэнээ бэелүүлжэ байна. Шудхагшад, станочнигууд, механизмуудые хабсаргагшад, хүдэлмэриингөө даалгабари нилээд үлүүлэн дүүргэнэ. Түрүү конвейерэй хабсаргагшад Л. Зайцева, Е. Котелева, Л. Азарьева ба бусад эдэ үдэрнүүдтэ ажалайнгаа бүтээсые нэгэ хахад дахин дээшэлүүлһэн байна. Һарынгаа түрүүшын хахадта тракторай 1500 карбюраторнуудые тэдэнэр түсэбһөө гадуур бүтээн гаргана.

Барилгын машинануудые бүтээдэг заводой коллектив ороноойнгоо шэнэ барилгануудта үгэхэеэ хүсэ ехэтэ агрегадуудые бүтээнэ. 90 миллиметр хүрэтэр диаметртэй арматура хэхэ станогууд, иимэ арматура отолхо механизмууд, цемент буулгадаг хүсэ ехэтэй механизмууд ба бусад машинанууд эндэ бүтээгдэнэ. Новаторнууд үйлэдбэриин процессые һайжаруулна.

Московско бүд нэхэгшэд ажалай вахтада жагсана

Октябриин урда тээхи социалистическэ мүрысөөнэй үдэрнүүдтэ Краснохолмско комбинадай бүд нэхэгшэд шэнэ амжалтануудые туйлаба. Арбан һарын түсэб болзорһоонь урид дүүргэгдээ. Октябриин эсэс хүрэтэр олон зуугаад мянган метр костюмай бүд тус коллектив нэмэн гаргаха юм.

Комбинат һайн шанартай бастон болон шевиот нилээд ехээр нэхэбэ. Бастониие шанар һайнтайгаар нэхэхэ нарижуулагдаһан арга зохёогдожо нэбтэрүүлэгдээ.

Комбинадай бүд нэхэлгын фабрика октябриин 15 үдэрэй турша соо түсэбтэ даалгабаряа 109,6 процент дүүргэбэ.

(ТАСС).

Холын хойто зүгтэ магазинууд олошорно

БУХТА ЛАВРЕНТИЯ. (Хабаровска хизаар), октябриин 15. (ТАСС). Чукотско районой, Лаврентия гэжэ тосхондо шэнэ магазин нээгдэбэ. Нооһон бүдүүд, торгон, штапельна бүд. ковёрнууд, хубсаһан, гутал, сарбуугай час, трикотажна зүйлнүүд энэ магазинда ехэ олон байна.

Районой колхозуудта дүрбэн магазин, хоёр пекарни энэ жэлдэ нээгдээ, баһа нииитын эдеэ хоолой газарнууд үргэдхэгдөө. Тундрадахи оро үсхэбэрилэгшэдэй бригадануудые хангахын тулада үшөө 14 нүүдэл ларёгууд бии болгогдоо.

Болгарска оперо ба баледэй театрын түрүүшын спектакль Москвада гараба

Болгарска гүрэнэй оперо ба баледэй театрын гастрольнууд октябриин 15-да Москвада эхилбэ.

СССР-эй арадай артистнууд К. С. Станиславскиин ба В. И. Немирович-Данченкын нэрэмжэтэ хүгжэмтэ театрын зал Болгарска Арадай Республикын ба СССР-эй гүрэнэй тугуудаар шэмэглэгдэһэн байба. Москвада байхаар түлөөлэгдэһэн посольствонууд ба миссинүүдэй толгойлогшод, Болгарска Арадай Республикын хэрэгүүдые саг зуура эрхилхэ этигэмжэтэ В. Велков ба посольствын бусад сотруднигууд олон харагшадай дунда байлсаба.

СССР-эй ба Болгариин гүрэнэй гимннүүдые оркестр наадаба. Сталинска шангай лауреат композитор Ю. Шапорин Москвагай искусствын хүдэлмэрилэгшэдэй үмэнэһөө болгарска артистнуудта үнэн зүрхэнэй амаршалга хүргэбэ. Болгарска театрын директор профессор В. Стоянов харюугай үгэ хэлэжэ, анхарал оролдолго гаргаһанай ба баяртайгаар хүлеэн абаһанай түлөө баясхалан хүргэбэ.

Композитор Любомир Пипковой «Момчил» гэжэ национальна героическа оперые театр харуулба. Стоян Загорчиковой «Һүүлшын үдэр» гэжэ романай удхаар энэ оперын либреттые Христо Радевский бэшэһэн байна. Энэ оперо хадаа феодалнууд ба гадаадын богоолшологшодто эсэргүү эрхэ сүлөөгэй түлөө, национальна гүрэниие байгуулхын түлөө, XIV зуун жэлдэ болгарска арадай хэһэн тэмсэлые харуулна.

Оперын дирижер К. Илиев, режиссернууд-габьяата артист Д. Кырджиев ба М. Хаджимишев, уранзурааша А. Попов, К. Георгиева, И. Димчева, Л. Максимова, Д. Узунов, Г. Генов. Н. Диков ба бусад рольнуудта наадаба.

Москвагай харагшад болгарска артистнуудые халуунаар хүлеэн абаа.

(ТАСС).

Промышленна предприятинууд хүдөө ажахыда туһална

Шэнэ түхеэрэлгэнүүд, элдэб янзын материалнууд колхозуудта, МТС-үүдтэ ба совхозуудта таһалгаряагүй ошоно. Промышленна предприятинуудай хүдэлмэрилэгшэд хүдөө ажахын хүдэлмэрилэгшэдтэ эдэбхитэйгээр туһална.

Хүдөө ажахын захилнуудые дүүргэдэг Молотовой нэрэмжэтэ Харьковска станок бүтээлгын заводой коллектив ажалай түрүү арга методуудые ба шэнэ технологи хэрэглэһэнэйнгээ ашаар бүтээсэ ехэтэй 148 станогуудые МТС-үүдтэ болон совхозуудта бүтээжэ эльгээхэ аргатай болобо. Тэдэнэй олонхинь болзорһоо урид гаргагдаа.

Энэ жэлдэ Невск химическэ завод Прибалтикын, Украинын ба Дунда Азиин колхозуудта зорюулһан 300 мянга гаран тонно эрхим шанартай үтэгжүүлгэ бэлэдхэбэ, тогтоогдоһон түсэбөө үлүүлэн дүүргэбэ.

(ТАСС).

ОКТЯБРИИН УРДА ТЭЭХИ МҮРЫСӨӨЕ УЛАМ ҮРГЭДХЭЕ!

Паровознигуудай эршэтэ ажал

Зүүн-Сибириин түмэр замай Улан-Удэ станциһаа ашаанай поезднуудые зүдхэһэн хүсэтэ паровозуудай урагшаашье, хойшоошье аян замда гаргахыень үдэр һунигүй харанабди. Хойно хойноһоо һубарилдаһан олон тоото вагонуудта арадай ажахыда хэрэглэгдэхэ элдэб ашаанууд тээгээтэй.

Эдэ ашаануудые саг болзор соонь хэрэгтэй газартань хүргэхэ гээшэ туйлай ехэ удхашанартай хэрэг мүн. Республикымнай түмэрзамшад Агууехэ Октябрьска социалистическэ революциин 36 жэлэй ойн урда тээхи мүрысөөндэ оролсоод байхадаа, ерэһэн лэ поездые нэгэшье минута графигһаань гээгдүүлхэгүйн түлөө тэмсэнэ. Тэдэнэр абаһан социалистическэ уялгануудаа хэрэг дээрэнь шэн зоригто ажалаараа бэелүүлжэ байна. Түмэрзамшад ашаа шэрэхэ 9 һарын түсэбые 130 шахуу процент дүүргээ. Поезднуудые түргэнөөр ябуулха ба паровозуудые аян замдань һайнаар, саг соонь бэлэдхэхэ түрүү методуудые хэрэглэһэнэй ашаар, энэ үе соо хүндэ ашаанай 3500 поезднууд холын замда ябуулагдаһан байна. Тиин түсэбэй дээдэ тээ хоёр миллион шахуу тонно ашаан шэрэгдээ.

Республикымнай түмэрзамшадай дунда ажалай новаторнууд олошорно. Тэдэнэй тоодо Улан-Удэ станциин поездно диспетчернүүд нүхэд Гвоздев, Шитанов гэгшэд оролсоно. Тэдэнэр участок дээрэһээ поезднуудые саг соонь ябуулхын тула маневрово паровозые шадамараар хэрэглэжэ, хооһон вагонуудые ашаа тээлгэдэ графигһаа урид татажа үгэнэ.

Отделениингээ түмэрзамшадай дунда эрхим ажалай үльгэр жэшээ харуулдаг паровозно машинистнууд нүхэд Коновалов, Здаров, Смоленков гэгшэдэй нэрэ Хүндэлэлэй доскада бэшэгдэнхэй.

— «СССР-эй хүдөө ажахые саашадань хүгжөөхэ хэмжээнүүд тухай» КПСС-эй ЦК-гэй сентябрьска Пленумэй түүхэтэ тогтоолые бэелүүлгэдэ бидэнэр, түмэрзамшад, өөһэдынгөө хубитые оруулха ёһотойбди. Тиимэһээ паровозуудаа һайнаар харууһалан, поезднуудые графигһаань урид ябуулха гээшэ, бидэнэр, машинистнуудай нэрэ хүндын хэрэг мүн, —гэжэ нүхэр Здаров хөөрэнэ.

Мүн тэрэшэлэн Галуута-Нуурай паровознигууд социалистическэ мүрысөө үндэр хэмжээндэ ябуулна. Нүүрһэ болон бусад ашаануудые шэрэхэ һара бүриингөө даалгабариие үлүүлэн дүүргэнэ.

Иигэжэ, республикымнай түмэрзамшад Агууехэ Октябриин 36-дахи ойе ажалай эрхим бэлэгүүдтэйгээр угтахын түлөө эршэмтэйгээр ажаллажа байна.

Б. Будаев.

Шудхалаашадай амжалта

Эхэ оронойнгоо саашадаа улам хүгжэхын, ажалшадай материальна ба культурна ажабайдалай бүри ехээр һайжархын түлөө стахановскаар ажаллан Октябрьска социалистическэ революциин 36-дахи жэлэй ойе угтаха гэһэн зорилготойгоор ПВЗ-гэй зэд шудхагшад хүдэлмэрилжэ байна. Цехын хүдэлмэришэн бүхэн хоорондоо мүрысэнэ, үдэр бүхэндэ нормоёо үлүүлэн дүүргэгшэдэй тоо улам олошоржо байна.

КПСС-эй ЦК-гэй сентябрьска Пленумэй тогтоолнуудаар зоригжоһон зэд шудхагшад сентябрь һарынгаа даалгабариие болзорһоонь урид дүүргээд, түсэбһөө гадуур 37 тонно зэдэй шудхалаа үгөө. Цехын солото стахановецууд-шудхалаашад нүхэд Ильин, Шегланов, Мазуров гэгшэд халаан-сүүдхынгээ нормые хоёр дахин шахуу дүүргэн, бусадтаа жэшээ харуулан хүдэлмэрилнэ. Тус цехынхид октябрь һарын эхинһээ, зэдэй шудхалаа дээрэ голодһо гаргаха ябадалые ехээр доошолуулаа, декада бүхэнэйнгөө даалгабариие болзорһоонь урид дүүргэжэ ябана.

Мүн шэрэм шудхадаг цехынхид зэд шудхагшадһаа баһал дутуугүйгөөр хүдэлмэрилжэ байна. Тэдэнэр дээшэлүүлэгдэһэн социалистическэ уялгаяа бодото дээрэнь дүүргэжэ байна. Шэрэм шудхаха 10 һарынгаа түсэбые тэдэнэр болзорһоонь урид дүүргэбэ. Энэ цех дотор 56 стахановецууд тус бүридөө хоёр-хоёр жэлэй нормонуудые дүүргээд, 1955 оной түсэбөөр хүдэлмэрилжэ байха юм.

С. Черненко.

Ажалай бүтээсые дээшэлүүлнэ

Сэлэнгын пароходствын уһанзамшад социалистическэ мүрысөөндэ эдэбхитэйгээр хабаадалсана.

Капитан Сахаровскиин командалдаг «Леваневский» пароходой экипаж хүдөө ажахыда хэрэглэгдэхэ ба бусад ашаануудые шэрэхэ жэлэйнгээ түсэбые үлүүлэн дүүргээ. Тэрэшэлэн № 209, 112 баржануудай команданууд түсэбһөө гадуур олон тонно элдэб ашаа шэрээд байна.

Судна заһабарилагшад өөһэдынгөө эрхим ажалаар пароходуудай экипажуудһаа гээгдэнэгүй. Токарьнууд, слесарьнуудэй бригаданууд үдэр ерэхэ бүри үйлэдбэриингөө темпые хурдадхана. Токарьнууд Ярощук, Рагузкин, слесарь Арбутовский гэгшэд халаанайнгаа нормонуудые 170—180 процент дүүргэжэ, бусадта эрхим жэшээ харуулна. Эдэнэр ажалай ехэ бүтээсэ туйлахаһаа гадна, мүн продукциин эрхим шанарай түлөө шангаар тэмсэнэ, хүдэлмэридөө голодһо гаргаха ябадалые тон бага болгоно.

Л. Бондаренко.

Түрүүшүүлэй амжалтанууд

Байкало-Кударын аймагай предприятинуудта Октябриин урда тээхи социалистическэ мүрысөөн үргэнөөр дэлгэржэ байна. Кабанскын МТС-эй түрүү механизаторнууд полевой хүдэлмэриин түсэбүүдые амжалтатайгаар дүүргэбэ. Ленинэй нэрэмжэтэ колхозой поли дээрэ хүдэлмэрилдэг № 6 тракторна бригада намарай хара пар хахалха түсэбөө МТС соогоо түрүүлэн дүүргээд, хүдөө ажахын машинануудые заһабарилжа эхилбэ. Ноябриин долоон болотор тэдэнэр плугууд ба лущильнигуудые, хоёр трактор заһабарилжа дүүргэхэ уялга абанхай.

* *
*

Ондатра үсхэлгын ба агналгын ажахынхид абаһан уялгаяа нэрэтэй түрэтэйгөөр бэелүүлжэ байна. Түрүү ангуушан Малахаев ондатра бариха жэлэйнгээ даалгабари болзорһоонь урид үлүүлэн дүүргээ. Нүхэр Шишмаков 2200 ондатрын арһа гүрэндэ тушааба.

* *
*

Дубининска загаһанай заводой хүдэлмэришэд эдэ үдэрнүүдтэ ехэхэн амжалтануудые туйлана. Нүхэр Березовскиин хүтэлбэрилдэг загаһашадай бригада октябриин түрүүшын хахад соо 100 гаран центнер загаһа барижа, даалгабаряа үлүүлэн дүүргээ. Мүнөө тус бригада һарын эсэс болотор үшөө 100 центнер загаһа бариха зорилго табяад хүдэлмэрилжэ байна.

А. Дарханов.

Һү тушааха түсэбөө дүүргээ

Коммунистическэ партиин Центральна Комитедэй сентябрьска Пленумэй тогтоолдо харюу болгон, Бичурын аймагай колхозууд мүнөө жэл һү тушаалгаар нёдондонойхиһоо һураггүй урид гүрэнтэеэ тоособо. Жэшээнь, «Заря коммунизма» колхоз һү тушааха жэлэйнгээ түсэб болзорһоонь урид дүүргээд, 6 мянга үлүүтэй литр һү гүрэндөө худалдаа. Маленковой нэрэмжэтэ колхоз гүрэндэ 164 килограмм тоһо худалдаһан байна.

М. Фалилеев.

ВЛКСМ-эй ЦК-гэй XIII пленум

Һаяхан ВЛКСМ-эй ЦК-гэй ээлжээтэ XIII пленум болобо. Тус пленум «СССР-эй хүдөө ажахые саашадань хүгжөөхэ хэмжээнүүд тухай» КПСС-эй ЦК-гэй Пленумэй тогтоол ба комсомольско организацинуудай зорилгонууд, ВЛКСМ-эй ээлжээтэ XII съездые зарлаха асуудалнуудые зүбшэн хэлсэбэ.

Зүбшэгдэн хэлсэгдэһэн асуудалнуудаар ВЛКСМ-эй ЦК-гэй пленум тусхайта таарамжатай тогтоолнуудые баталан абаа.

***

Нэгэдэхи асуудалаар ВЛКСМ-эй ЦК-гэй секретарь нүхэр Шелепин элидхэл хэбэ. Социалистическэ хүдөө ажахые хүсэ ехэтэйгээр саашадань хүгжөөхэ асари ехэ программа табиһан партиин Центральна Комитедэй сентябрьска Пленумэй агууехэ удхашанарые элидхэлшэ болон пленумдэ хабаадагшад тэмдэглэһэн байна. Бүхы советскэ арадтай хамта комсомолецууд болон залуушуул КПСС-эй ЦК-гэй Пленумэй тогтоолые нэгэн һаналтайгаар һайшаан угтаһан байна.

Хүтэлбэрилхы комсомольско органууд, олон тоото эхин комсомольско организацинууд колхозуудай, МТС-үүдэй болон совхозуудай ажахын ябуулгануудта хабаадалсаха тухай асуудалда өөһэдынгөө анхаралые һүүлэй үедэ һуладуулһан, ниитын малажалай хүгжэлтэдэ гүйсэд һайнаар хабаадалсадаггүй, хартаабха болон овощь үйлэдбэриие дээшэлүүлхын түлөө мууса тэмсэлэг, эдэ культурануудые ургуулха түрүү методүүдые нэбтэрүүлгын талаар үүсхэл гаргадаггүй, комсомолой райкомууд, обкомууд, крайкомууд болон союзна республиканүүдай ЛКСМ-эй ЦК-нууд тарянажалай үндэр культурын түлөө, ороһото, техническэ болон тоһолиг культурануудай ургасые саашадань дээшэлүүлхын түлөө тэмсэлдэ комсомольско организацинуудай анхарал гүйсэд хандуулнагүй. МТС-үүд болон совхозуудай олохон комсомольско организацинуудай хүдөө ажахын машинануудые үндэр бүтээсэтэйгээр ашаглаха ябадал туйланагүй гэжэ ВЛКСМ-эй ЦК-гэй Пленумэй тогтоол соо заагдана.

Колхозууд, МТС-үүд болон совхозуудай комсомольско организацинууд, мүн хүтэлбэрилхы комсомольско органууд хүдөө ажахын пропагандые мууса эрхилдэг, хүдөө залуушуулай агрозоотехническэ эрдэмые дээшэлүүлхэ тухай, түрүү колхозуудай, МТС-үүдэй, совхозуудай болон хүдөө ажахын новаторнуудай хүдэлмэриин шэнэ методүүдые үйлэдбэридэ нэбтэрүүлхэ тухай, хүдөө ажахын бүхы һалбаринуудые эрид хүгжөөхын түлөө социалистическэ мүрысөөндэ хүдөө залуушуулые хабаадалсуулха тухай гүйсэд оролдолго гарганагүй.

Комсомольско организацинуудай шухалын шухала зорилго болбол СССР-эй хүдөө ажахые саашадань хүгжөөлгын талаар КПСС-эй ЦК-гэй сентябрьска Пленумэй хараалһан агууехэ программые бодото дээрэнь бэелүүлгэдэ комсомолецууд болон бүхы залуушуулай эдэбхитэйгээр хабаадалсаха ябадал хангалга мүн гэжэ пленум тоолоно. Комсомольско организацинууд болбол КПСС-эй ЦК-гэй Пленумэй тогтоолые, мүн малажалые хүгжөөхэ, хартаабха ба овощьнуудай үйлэдбэриие дээшэлүүлхэ, МТС-эй хүдэлмэриие һайжаруулха тухай асуудалнуудаар СССР-эй Министрнүүдэй Соведэй ба КПСС-эй ЦК-гэй тогтоолнуудые комсомолецууд болон залуушуулда үргэнөөр ойлгуулха ёһотой. Комсомольско организаци бүхэн КПСС-эй ЦК-гэй Пленумэй тогтоолые дүүргэлгэдэ хабаадалсаха тодорхой түсэб зохёохо уялгатай.

Колхозууд ба совхозуудай комсомольско организацинууд, комсомолой райкомууд, обкомууд, крайкомууд болон союзна республиканүүдай ЛКСМ-эй ЦК-нууд болбол партийна организацинуудтай зүбшэн хэлсэжэ, малажалда хүдэлмэрилхын түлөө комсомолецуудые 1953 оной декабриин 1 хүрэтэр шэлэжэ олохо ёһотой гэжэ ВЛКСМ-эй ЦК-гэй пленум тэдэниие уялгалба. Ниитын малажалые саашадань хүгжөөлгын эгээн шухала условиин болохо тэжээлэй бата бэхи база колхоз ба совхоз бүхэндэ байгуулха ябадалда хүдөөгэй комсомолецууд болон залуушуулай эгээн эдэбхитэ хабаадалга туйлаха зэргэтэй. Колхозууд, МТС-үүд болон совхозуудай комсомольско организацинууд тэжээлэй культурануудай тарилгын талмайе үргэдхэлгэдэ али болохоор туһалха, олон жэлэй ба нэгэ жэлэй үбһэ ногооной, мүн силос болгохоор тариһан кукуруза ба наран сэсэгэй, тэжээлэй ороһото культурануудай тэжээлэй корнеплодууд болон тэжээлэй бахчева культурануудай үндэр ургаса туйлаха, силос даралгада үлэмжэ ехэ анхарал хандуулха зэргэтэй. Комсомольско организацинуудай дутын зорилго болбол малай үбэлжэлгэдэ бэлэдхэхэ ба үнгэргэхэ ябадалда комсомолецууд болон залуушуулые тон эдэбхитэйгээр хабаадуулха ябадал байха юм.

Комсомольско организацинууд болбол малай үбэлжэлгэдэ бэлэдхэлгэ ба үнгэргэлгэдэ комсомолецууд болон залуушуулай тон эдэбхитэ хабаадалга туйлаха ёһотой гэжэ комсомольско организацинуудта дурадхагдаба.

Мүн хартаабха ба овощь үйлэдбэрилгые дээшэлүүлгэ туйлаха ёһотой гэжэ комсомольско организацинуудта дурадхагдаһан байна.

Хартаабха болон овощьнуудые квадратно-гнездовой аргаар тарилга үйлэдбэридэ эрид оролдосотойгоор нэбтэрүүлхэ, хартаабха һуулгадаг ба рассада һуулгадаг машинаар хүдэлмэрилхэ кадрнуудые шэлэжэ ололгодо ба һургалгада эдэбхитэйгээр хабаадалсаха хэрэгтэй. Колхозууд болон совхозуудай комсомольско организацинууд болбол комсомолецууд болон залуушуулай хүсөөр торф нэгшээгдэмэл горшоогхонуудые олоор бэлэдхэлгэ эмхидхэхэ зэргэтэй. Эртын овощьнуудые ургуулха парнигууд болон теплицэнүүдые барилгада хабаадалсаха шухала.

Колхозууд, МТС-үүд ба совхозуудай комсомольско организацинууд болбол ороһото, техническэ болон тоһолиг культурануудай ургасые саашадань дээшэлүүлхын түлөө тэмсэлээ шангадхаха ёһотой.

МТС-үүд болон совхозуудай комсомольско организацинууд болбол машинно-тракторна паркые ашаглалга һайжаруулха, машина бүхэнэй бүтээсые дээшэлүүлхэ, бүхы хүдөө ажахын хүдэлмэринүүдые саг соонь, эрхим шанартайгаар үнгэргэхэ ябадалдань МТС-үүд болон совхозуудайнгаа партийна организацинуудта, директорнүүдтэ үлэмжэ эдэбхитэйгээр туһалха ёһотой гэжэ тэдэнэрые ВЛКСМ-эй ЦК-гэй пленум уялгалба. Комсомолой райкомууд, горкомууд, обкомууд, крайкомууд болон союзна республиканүүдай ЛКСМ-эй ЦК-нууд болбол МТС-үүдтэ механизаторнуудай саг үргэлжын кадрнуудые бии болголгодо эршэмтэйгээр хабаадалсаха, машинно-тракторна станцинуудтаа хүдэлмэрилхөөр бусахамнай тэһэн эрхим залуушуулай хүсэлые дэмжэхэ, механизациин һургуулинууд болон училищинуудай һурагшадые гүйсөөхэдэ эдэбхитэйгээр хабаадалсаха ёһотой.

Комсомольско организацинууд болбол колхозуудта эльгээгдэхэ 100 мянган агрономууд болон зоотехнигүүдые шэлэжэ олохо ябадалда эдэбхитэйгээр хабаадалсаха уялгатай. Комсомолой райкомууд, МТС-үүд, колхозууд болон совхозуудай комсомольско организацинууд хүдөө ажахын залуу мэргэжэлтэдэй дунда хүдэлмэрөө һайжаруулха, тэдэнэй ажаһуудал тухай анхарал хандуулха, тэдэниие комсомольско организацинуудай хүдэлмэридэ эдэбхитэйгээр хабаадалсуулха зэргэтэй.

Комсомольско организацинууд болбол гурбан жэлэй агрозоотехническэ курсануудай хүдэлмэридэ хабаадалсаха, тус курсануудай занятида хүдөө залуушуул болон комсомолецуудые үргэн олоор элсүүлхэ, хүдөө ажахын үйлэдбэриин мастернуудтай залуушуулай уулзалга эмхидхэхэ, мүн колхозно үйлэдбэриин залуу новаторнуудай зүблөөнүүдые, конференцинүүдые, слёдуудые татаха түрүү колхозууд, МТС-үүд, совхозууд болон туршалгын ажахынуудта залуушуулай экскурсинуудые үнгэргэхэ ёһотой.

Колхозууд, МТС-үүд болон совхозуудай комсомольско организацинууд, комсомолой райкомууд, обкомууд, крайкомууд болон союзна республиканүүдай ЛКСМ-эй ЦК-нууд хүдөө ажахые саашадань хүгжөөлгын зорилгонуудые бэелүүлхын түлөө колхознигуудай, МТС-үүд болон совхозуудай хүдэлмэрилэгшэдэй социалистическэ мүрысөөндэ бүхы комсомолецууд ба залуушуулай хабаадалсалга туйлаха ёһотой гэжэ тэдэндэ дурадхагдаба.

Колхозуудай комсомольско организацинууд болбол хүдөө ажахын артелиин Уставые наринаар сахилгын түлөө тэмсэлдэ, ажалай эмхидхэлые һайжаруулгада ба ажалай журамые дээшэлүүлгэдэ колхозуудайнгаа партийна организаци болон правленинүүдтэ үлэмжэ ехэ туһаламжа үзүүлхэ, ниитын газар болон колхозно зөөриие үрихэ ябадалтай, эзэн буса ябадалнуудтай эрид шангаар тэмсэхэ уялгатай.

КПСС-эй ЦК-гэй сентябрьска Пленумэй тогтоолые бодото дээрэнь амжалтатайгаар бэелүүлхын түлөө тэмсэлдэ бүхы комсомольско организацинууд эдэбхитэйгээр хабаадалсаха ёһотой гэжэ ВЛКСМ-эй ЦК-гэй пленум тоолоод, машина бүтээлгын, химическэ, металлургическа, ой модоной, нютагай ба кооперативна промышленностиин, барилгын материалнуудай промышленностиин, предприятинуудай, түмэр замай, далайн, мүрэнэй ба автомобильна транспортын комсомольско организацинуудай урда тусхайта зорилгонуудые табиһан байна.

Залуушуулай дунда ниитэ-политическэ хүдэлмэри һайжаруулха, тэдэнэрэй ниитэ эрдэмэй хэмжээе дээшэлүүлхэ тухай үлэмжэ ехэ анхарал хандуулха ёһотой гэһэн эрилтэ тус пленум комсомольско организацинуудай урда табиба.

Пленум болбол колхозууд, МТС-үүд ба совхозуудай эхин комсомольско организацинуудые эмхидхэлэй талаар бэхижүүлхэ, комсомолой райкомууд, обкомууд, крайкомууд болон союзна республиканүүдай ЛКСМ-эй ЦК-гэй зүгһөө тэдэниие хүтэлбэрилхэ ябадал һайжаруулха зорилгонуудые тодорхойлбо.

Мүнөө үеын эрхэ байдалда бүхы комсомольско хүдэлмэрилэгшэд хүдөө ажахын үйлэдбэринүүдые, колхозуудай, МТС-үүдэй ба совхозуудай хүдэлмэриие һайн мэдэхэ ёһотой гэжэ ВЛКСМ-эй ЦК-гэй пленумэй тогтоол дотор тэмдэглэгдэнэ. Комсомольско хүдэлмэрилэгшэд болбол хүдөө ажахын наукын үндэһэ һууринуудые, түрүү дүй дүршэлые үсэд оролдосотойгоор шудалха, энэ дүй дүршэлые хүдөө ажахыда нэбтэрүүлхэ ябадал али болохоор туйлаха зэргэтэй.

Комсомолецууд, бүхы советскэ залуушуул болбол СССР-эй хүдөө ажахые саашадань хүгжөөхэ зорилгонуудые бэелүүлхын түлөө, советскэ арадай ажана байдалые хэлбэришэгүйгөөр дээшэлүүлхын түлөө тэмсэлдэ өөһэдынгөө үүсхэл эдэбхи гаргаха, ажал оролдолгоёо, хүсэ шадалаа гамнахагүй байна гэжэ ВЛКСМ-эй ЦК-гэй пленум Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин Центральна Комитедые найдуулба.

***

1954 оной февраль һарада Залуушуулай Бүхэсоюзна Ленинскэ Коммунистическэ Союзай ээлжээтэ XII съезд зарлаха гэжэ ВЛКСМ-эй ЦК-гэй пленум тогтообо. Тус съезд дээрэ хэлсэгдэхэ иимэ зүйлнүүд баталагдаһан байна гэбэл: ВЛКСМ-эй Центральна Комитедэй тоосоото элидхэл; ВЛКСМ-эй Шалгалтын Центральна Комиссиин тоосоото элидхэл; В. И. Ленинэй нэрэмжэтэ пионерскэ организациин хүдэлмэри тухай; ВЛКСМ-эй Уставта оруулагдаха хубилалтанууд; ВЛКСМ-эй центральна органуудые һунгалга.

ШЭНЭ БАРИЛГАНУУД

(Аймагай газетэнүүдһээ)

Типовой машинно-тракторна мастерской

Эгэтын МТС типовой машинно-тракторна мастерской барижа захалба. Мүнөө 14 хүдэлмэрилэгшэд барилгын механик нүхэр Горбуновой хүтэлбэри доро мастерскойн шулуун һуури табижа байна.

«Сталинец», Яруна.

Кондитерскэ цех

Аймагай эдеэ хоолой комбинат үйлэдбэрилдэг продукциингаа ассортиментые олошоруулха зорилгоор кондитерскэ цех шэнээр барижа байна. Энэнь шэнэ техникээр механизацилагдаха юм. Цехын барилга дээрэ хүдэлмэрилжэ байгаашад Октябриин урда тээхи социалистическэ мүрысөөндэ оролсоод, үндэр бүтээсэтэйгээр ажаллажа байна.

«Победа», Тарбагатай.

Хүдэлмэришэдтэ байрын гэрнүүд

Энэ жэлдэ сахарна завод барилгын хүдэлмэри үргэнөөр эрхилжэ байна. Октябриин нэгэнэй байдалаар заводой барилгашад байрын 10 гэр ашаглалгада тушааба. Гэр бүхэниинь гурба-гурбан комнатотой ба электрын гэрэлтэй.

Шэнэ гэрнүүдтэ заводой котельщигүүд, дархашуул, кочегарнууд ба бусад нүүжэ оробо.

«Ленинский путь», Бичура.

Колхозууд 143 автомашина абаба

«СССР-эй хүдөө ажахые саашадань хүгжөөхэ хэмжээнүүд тухай» КПСС-эй ЦК-гэй Пленумэй тогтоол соо хүдөө ажахые механизацилха асуудалда ехэ анхарал хандуулагдана. Мүнөө манай республикын колхозууд ажахыгаа түрүү техникээр механизацилгые улам үргэдхэнэ.

Энэ жэлэй эхинһээ хойшо манай республикын колхозууд гансахан потребкооперациар дамжуулан «ГАЗ-150» маркын 131 автомашинануудые, «Москвич» маркын хүнгэн 12 автомашина абаһан байна. Тэрэ тоодо Сэлэнгын аймагай колхозууд — 19, Заиграйн — 12, Мухаршэбэрэй — 11 автомашина худалдан абаа.

Мүн колхознигууд өөһэдынгөө үмсын хэрэгсэлдэ 229 мотоцикл, 1770 велосипед абаһан байна.

К. Данилов.

Нооһо бэлэдхэлэй түсэб дүүргэһэнэй түлөө шан

1952 ондо нооһо бэлэдхэхэ талаар гүрэнэй даалгабари дүүргэһэн ба үлүүлэн дүүргэһэнэй түлөө Иволгын аймагай сомоной Соведүүдэй түрүүлэгшэ бүхэниие 500—500 түхэриг мүнгөөр шагнаха гэһэн шиидхэбэри БМАССР-эй Министрнүүдэй Совет һаяхан баталба.

Энэ шагналда Гурульбын сомоной Соведэй түрүүлэгшэ И. Г. Загузин, Гильбэрын сомоной Соведэй түрүүлэгшэ Р. Г. Дашиев, Саянтын—К. А. Игнатьев ба бусад хүртэбэ.

Б. Аюшеев.

Уранзохёолшо Чимит Цыдендамбаев токарь тухай поэ... бэшэжэ дүүргэбэ. Энэ поэмэһээ нэгэ бүлэг доро толилбобд...

Соном трибуна дээрэ

Стол, сэмбэ, графин харагданагүй,
Трибуна болгобо паровозой тендер.
Арюун улаан лозунг хадагдаба:
Амжалта габьяада уряална тэрээнһээ.
Эхилтэрынь арбахан минута үлдөө.
Зониинь тэгүүлнэ эбтэйхэн суглахаа.
Баярай иимэ митингдэ юрэдөө
Бааханшье хожомдон ерэжэ болохо аал?
Гудок хуугайлна шэхэ ханхинуулан,
Гүйлдэбэ залуушуул алишье үүдээр.
Уһа голой долги һануулан,
Үерлэн наашална. Золгоноб хүнүүдээр.
Суглараһан түмэнэй эрьюулгэтэ урасхалаар
Саг дары амиды хана бодонол.
Дээшэнь малгайгаа шэдээд туршамаар,
Дала мүрэнүүдые дамжан ошохол.
Үргэлжэдөө хүнүүд урагшаа дабшана.
Долгилно арадай амиды далай.
Үшөөл сугларна. Мүрым хабшана.
Урагшаа гаража үрьдэбэгүйб арайл.
Хамагай дуралал найдал монсогойрон,
Хатуу хүсэнэй зангилаа зангидагдаба.
«Манай арад зон партияа тойрон
Жагсаба» гэһэн үгэ һанагдаба.
Гаһар дорюунууд. Комбинезон, телогрейкэ.
Гартаа заримадынь инструмент баринхай.
Литейнэ, кузнечнэ цехүүдһээ ерээл ха.
Модельнын урашуул шамдан гаранхай.
Партиин арбан юһэдэхи съездын
Зарлагдаһан баярта мэдээсэл ниидээ.
Эдэнэр съездээ бэлэгэй дээдын
Бэлэг болгон ажаллахаар шиидээ.
Секретарь өөрөө трибунада гаража
Дорюунаар, һонороор үгэ хэлэбэ.
Заводойнгоо ажалые яһадуулан хаража
Шададагынь гайхалтай...
Хажуудань хэн бэ?
Хүдэлмэришэд найдуулна: хүсөө ондоогоор
Зорюулхабди бидэ локомотив хүлэгтөө.
Соносхобо гээшэ!
—Колесный токарь
Соном Гармаевта үгэ үгтөө.
Трибунада яһала солбоноор гарабашье,
Түлгүү удаанаар хүдэлэн ханяаба.
Хэлэхэ үгээ мартажа, ербэдэн маргашаба.
Толгойгоо эльбээд зогсоходоо яабаб?
Аалихан эхилбэ. Шог үгэ соносоном:
—Шангаар хэлыш оратор Цицерон!
(Хэлэхээ яанаш даа, минии Соном
сонхын шэлэй ханхинаса, зорёон?)
Хүдэлмэридэ һургаат Сономые Иванычуу
Хүсэ мэргэжэлээ огто гамнаагүй
Үндэр трибунаһаа үгэеэ холо шууд
Хэлэдэг болгожо арайл шадаагүй.
Гэнтэ зүрхэлөөд, урагшаа алхаад,
Шангаар хэлэжэрхибэ үгэнүүд яара
Үгэнүүдынь үсөөхэн. Оройдоо арбаа
Үхибүүдэй сээжэлдэдэг шүлэг жаахан
— Хүндэтэ нүхэдүүд, угтахабд баярта
Съездые бидэнэр булта мүнөө
Арбан хоёр эрхим шанартай
Мөөри гаргахаб найманай түлө
Альга ташаан наяран тэһэршэ гэнтэ
Соном нэмэбэ: «Үгэдөө хүрэхэб
Энэ үгэнь солдадай тангариг шэнги —
«Үхэбэш, дайсадые алан түрихэб!»
Хэлээшэ үгэнүүдһээнь баясаал суглаан
Дуунай эрхим аялгаһаа дорюун
Инагай түрүүшын үгэһөө дулаан
Гараха наранай туяаһаа сарюун
Тиигээд Соном зон соо ороо һ
Хараашална, угыл. Һалашаба һула
Ток дээрэ хаягдаһан ганса ороохон
Далайда унаһан гэрэлтэ дуһал
«Үгэлөө хүрэхэб!» Энэ хэлээшэ
Ниилэшэбэ хүнхинөөе хүсэтэй болгон
Оркестрын струнын нэгэ дуун гэзшэл
Цех соо балтын нэгэл сохилгон
Павел Иваныч хажуудам зогсоно
Шэхэндэнь иигэжэ шэбэнэн хандааб
— Үгэ хэлэжэ шаданагүй Соно
Бэрхэ байгаабза гээд һанааб.
Оншотойхон шоглооной ташуураар шэрбүүлэ
Харюусажа үгэнүүдэйм харгые хаагаа
—Колесный цех соо тэрээнэйш трибу
Тэндэхи элидхэлынь ёһоор юм удхаараа
Тимофей Иваныч нүгөө талаһаа
Нэмээгээд абаба нэгэл жааха:
—Хэһэн деталиинь ханхинама гоёл һаа
Хэлэһэн үгэнь иимэдээш яахаб!
Митингын дүүрэбэш, тарахань аалин,
Сэдьхэлээ хүдэлэнхэй. Баярланхай
Бэе бэеһээ асуунад:
—Үгэ хэлэхэ гү, Стал
Хөөрэлдэнэ зол жаргал, ажал тухай
Трибунада тэбдэһыень Сономдо хэлэжэ
Асуухадамни һаяхан иигэжэ хэлээ
—Ном соо орохоор бэшэб гэжэ
Аяар тиихэдэ хэлээ бэлэйб!

Загаһа барилгын намар-үбэлэй сезониие эрхимээр үнгэргэе

Коммунистическэ парти, Советскэ правительство ажалшадай материальна ба культурна ажабайдалай хэмжээе эрид дээшэлүүлхын тулада үргэн хэрэглэлэй эд бараануудые элбэг ехээр үйлэдбэрилэн гаргаха харюусалгатай зорилго оронойнгоо промышленностиин хүдэлмэришэдэй урда табяа. Тэрэ тоодо загаһанай промышленностиин хүдэлмэришэд загаһа барилгые ехээр дээшэлүүлхэ, загаһанай мяхаар үйлэдбэрилэгдэһэн эдеэ хоолой һайн шанартай зүйлнүүдээр ажалшадые гүйсэдөөр хангаха уялгатай.

Манай республикын гол мүрэнүүд ба нуурнууд элдэб түрэлэй загаһануудаар тон баян. Гансахан Байгалай эрьеэр, гүрэнэй хэдэн заводууд хүдэлмэрилнэ. Республикымнай загаһашад гансахан өөһэдынгөө республикын ажалшадые загаһаар хангана бэшэ, харин бусад центральна областьнуудые энэ эдеэ хоолоор хангадаг байна.

Мүнөө загаһа барилгын зунай сезон дүүрэбэ. Энэ үе соо Байкалгосрыбтрест загаһа бариха түсэбөө 95,4 процент дүүргээ. Иигэжэ трест бүхы дээрээ хангалтагүйгөөр хүдэлмэрилжэ гараба. Гэхэ зуура зарим заводууд амжалтатайгаар хүдэлмэрилөө. Жэшээнь, Нижне-Ангарскын загаһанай завод 9 һарынгаа түсэбые 109,2 процент дүүргээ. Тэрэшэлэн Кабанскын, Яруунын заводуудай загаһашад муу бэшээр хүдэлмэрилнэ.

Загаһа барилгын олохон колхозуудай түсэб дүүргэгдээгүй үлэһэн байна. Ушар иимэһээ, трестын загаһа бариха 9 һарын түсэб дүүргэгдэбэгүй. Олонхи колхозуудай загаһа барилгада саг болзор соогоо гараагүй дээрэһээ иимэ ушар тохёолдоһон байна. Загаһанай заводуудай хүтэлбэрилэгшэд гансахан гүрэнэй загаһа барилгада анхаралаа табяад, колхозуудай загаһа барилгые зүбөөр эмхидхэлгэдэ, механизацилгада зохихо туһаламжа үзүүлээгүй. Заводуудай катернууд колхозуудай загаһашадые загаһа элбэгтэй газарта абаашадаггүй байгаа. 1953 оной зунай сезон соо Прибайкальска аймагай загаһа барилгын колхозууд илангаяа муугаар хүдэлмэрилжэ гараа.

Мүнөө загаһа барилгын намар-үбэлэй сезон эхилбэ. Республикымнай бүхы загаһашад энэ сезониие эмхитэйгээр эхилжэ, загаһа бариха жэлэйнгээ даалгабариие саг соонь дүүргэхын түлөө эдэбхитэйгээр тэмсэхэ ёһотой. Энэ үедэ сагай уларилай дулаан байһые ашаглан, загаһашад бүхы ажахыгаа, зэр зэмсэгүүдээ үбэлэй үеын хүдэлмэридэ бэлэн болгохо зэргэтэй.

Энэ һарын һүүлээр гол горхонууд, багахан нуурнууд хүрэжэ эхилхэнь. Энээнтэй хамта загаһашад мүльһэн дороһоо загаһа барилгые дары эхилхэ ёһотой. Юуб гэхэдэ, загаһа барилгын жэлэй түсэбые дүүргэлгэдэ ноябрь, декабрь һарануудай хүдэлмэри шиидхэхы үүргэ эзэлнэ.

Мүльһэн дороһоо загаһа барилга халаа ашаг олзо ехэтэй хүдэлмэри мүн. Теэд тэрэниие зүбөөр эрхилхэ хэрэгтэй. Загаһанай мүльһэн доро хаагуур байрладагые, тэдэнэй ябадаг замуудыень загаһашад мэдэхэ, зэр зэмсэгүүдээ зүбөөр табиха ба хэрэглэхэ хэрэгтэй. Эдэ бүгэдэһөө хүдэлмэриин бүхы амжалта дулдыдаха байна.

Загаһанай ябасатай газарнуудта мүльһэн доро табигдаха губшуурнуудаа эртээнһээ бэлэдхэхэ шухала. Мүльһэнэй хүрэхэлөөр губшуурнуудые уяха гадаһа зоогдоотой, губшуурнууд заһабарилагдаһан, уһа зуухагүйн тулада һайса тоһодогдоһон байха ёһотой. Загаһа барилгын намар-үбэлэй сезондо хэрэглэгдэхэ жэжэ зэр зэмсэгүүдээ гүйсэд бэлэн байлгаха шухала. Мүльһэ нүхэлхэ салирнуудые хурсадхаха, моридой тоног зэмсэгүүдые заһабарилха хэрэгтэй. Тиихэдэ, загаһа шэрэхэ тусхай корботой шарганануудые бэлдэхэ байна. Мүнөө уһанай үшөө хүрөөгүй байхада, загаһашадай бригаданууд уһанай оёорой модо, шулуу сэбэрлэжэ, үбэлдөө ямаршье һаадгүйгөөр хүдэлмэрилхэ услови байгуулха хэрэгтэй.

Загаһашадай бригадануудай загаһаар баян газарта байжа хүдэлмэрилхэдэнь, загаһа шэрэжэ үрьдэгдэдэггүй. Тиимэһээ загаһанай заводой директорнүүд тиимэ газарнуудта загаһа тушаан абаха тусхай пунктнуудые нээхэ байна.

Мүльһэн дороһоо загаһа барилгын амжалта тус хүдэлмэриие с... соонь, үшөө мүльһэнэй нимгэн ба... хада эхилһэнһээ дулдыдана. Мүль... һэнэй хүрэхэлөөр нуурнуудай, г... мүрэнүүдэй татуур ба дүхэриг т... хойнуудта байһан загаһые эгэ... түрүүн барижа абаха. Э... хүдэлмэриие, илангаяа, Усть-Барг... жанай загаһанай комбинадай ... тэлбэрилэгшэд хараадаа абаха ёһ... той. Юуб гэхэдэ, тус комбина... загаһашадай агнадаг газарну... нугалдаа, тохойнуудаар олон.

Намарай сагта хадара загаһа ба... рихада эгээл таарамжатай ю... Теэд, зарим заводуудай, комби... дуудай хүтэлбэрилэгшэд хадар... барилгада зохихо анхарал табяа... гүй. Хадара загаһан энэ үедэ Ба... галай зүүн эрье шадар олоор... суглардаг байна. Тиимэһээнь, з... эрье шадар табидаг тусхай губшуу... табижа, хадарада үргээл хэхэ з... рэгтэй.

Яруунын нуурнуудта уральс... рипус гэжэ загаһа үсхэбэрилхэ... хараалагданхай. Тиимэһээ сурх... болон бусад мяхаша загаһануу... элдэб аргаар ехээр бариха зори... эндэхи загаһашадай урда табигд... на.

Эхилээд байһан сезоной хүдэл... риие зүбөөр эмхидхэжэ, загаһаш... дай дунда социалистическэ мүрыс... үргэнөөр дэлгэрүүлэн, загаһа бар... ха жэлэйнгээ түсэбые болзорһоо... урид дүүргэхые загаһа барилг... предприятинуудай ба колхозуу... хүдэлмэрилэгшэдһөө эригдэнэ.

Н. Красильников,
Байкалгосрыбтрест...
эрхилэгшын орлогш...

Хони үсхэбэрилгые бүхы аргаар хүгжөөе!

«Малажал хүгжөөлгэдэхи тэсэшэгүй гээгдэлгые усадхаха, тэжээлэй бата бэхи база байгуулха, малнууд ба шубуудаа байрануудаар хангаха, малажалай ашаг шэмэ үгэлгые эрид шууд дээшэлүүлхэ, малай тоо толгойн бүри эршэмтэй түргэнөөр үргэлгэ, үүлтэрэйнь һайжаралга туйлаха, ойрын 2—3 жэл соо малажалай продуктнуудые үйлэдбэрилгэ эрид шууд ехэ болгохо ябадалые СССР-эй Хүдөө ажахын ба бэлэдхэлэй министерствын, партийна, советскэ, хүдөө ажахын органуудай тон шухала зорилго гэжэ тоолохо».

КПСС-эй ЦК-гэй Пленумэй тогтоолһоо.

Республикын колхозуудта 1954 ондо:

Хони ба ямаадай тоо толгойе 1100 мянга, тэрэ тоодо хонидой тооё 1070 мянга болгохо.

Нарин ноохотой хонин бүриһөө 4,3 кг., нарибтар ноохотой хонин бүриһөө—3,8 кг., шэрүүбтэр ноохотой хонин бүриһөө—3,2 кг., шэрүүн ноохотой хонин бүриһөө—1,7 кг., бага бэшэ нооһо хайшалха.

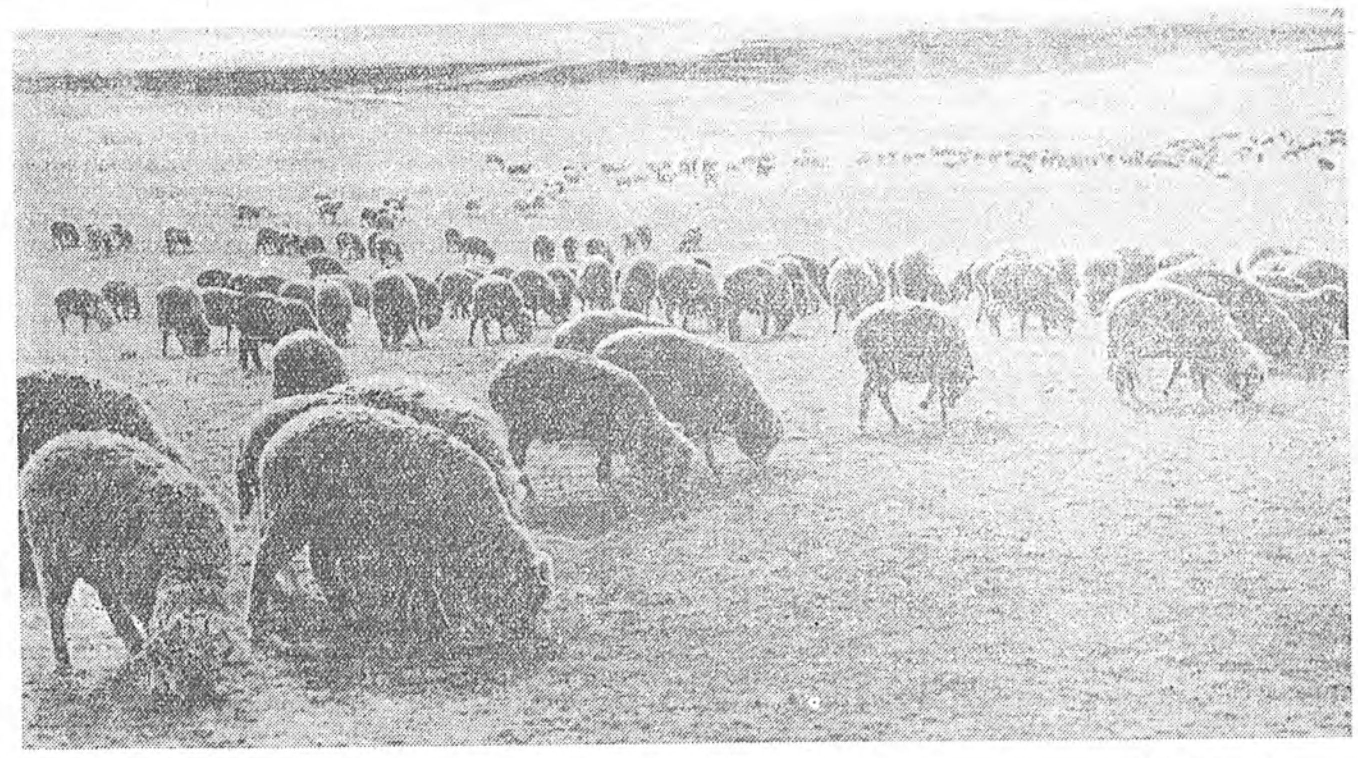

ЗУРАГ ДЭЭРЭ: Яруунын аймагай «Улаан туяа» колхозой племенной хонидой отарын түлгэнүүд бэлшэжэ ябана.

М. Минеевэй фото.

Бальжи Найдановай фермэ

Сэлэнгын аймагай Тельманэй нэрэмжэтэ колхозой хониной-товарна фермын дүршэлһөө

Сэлэнгын аймагай Тельманэй нэрэмжэтэ хүдөө ажахын артелиин гэр Бальжи Найдановай хүтэлбэрилдэг хониной-товарна фермэ алтайска ба бурят-монгол үүлтэрэй метис хонид бариидаг. Байгша оной октябриин нэгэнэй мэдээгээр тус фермэ 8401 толгой хонитой байгаа. Үнгэрһэн табан жэлэй туршада 100 эхэ хонин бүриһөө дунда зэргээр жэл бүри 122 хурьга абажа түлжүүлээ. Тиихэдэ 1953 ондо 100 эхэ хонин бүриһөө ... толгой хурьга абаһан байна.

Мүн хонидһоо нооһо хайшалалга нилээд дээшэлээ. Хэрбээ 1940 ондо хонин бүриһөө 600—800 грамм нооһо хайшалдаг байгаа һаа, энэ жэлдэ хонин бүхэнһөө 3,5 килограмм нооһо хайшалһан байна. Тиихэдэ зарим хонидһоо 5—6 килограмм нооһо хайшалжа абаа. Энээнэй ашаар тус колхоз 12839 килограмм нарин ба нарибтар нооһо гүрэндэ тушааһан байха юм.

ХУРЬГАДЫЕ ЯАЖА ТҮЛЖҮҮЛНЭБ?

Үбэлэй сагта гараһан хурьгадые 5—6 үдэрэй туршада эхэтэйнь хамта тусгаар клеткэ соо байлгадаг юм. Тиин эхэнүүдыень амяарнь таһалжа, хорёодо эдеэлүүлдэг болоо, һүниин сагта хурьгадаа эхэнүүдтэйнь хамта тусгаар байра соо хонуулдаг байна.

Хурьгадые тобир тарганаар, түүр энхээр ондо оруулхын тула эхэнүүдыень садатарынь эдеэлүүлжэ, һүтэй болгоно. Тиихын тулада хонидто витаминна үбһэ эдюулдэг. Түрүүшынхээ хурьгалһан хонид хоёр гурбан сүүдхэ үнгэрһэнэй хойно һү ородог байна. Иимэһээ ниихан хурьгалһан залуу эхэ хонидто ногоон набшаһатай мүшэр болон витаминна үбһэ эдюулхэдэнь, һабһатай уһаар уһалхадань түргэнөөр һү оросотой байдаг.

НИМЭ ТЭЖЭЭЛ БЭЛЭДХЭДЭГ

Энэ фермын хүдэлмэрилэгшэд мүшэр ба витаминна үбһэ бэлэдхэлдэ тусгаар анхарал хандуулдаг юм. Ушар юуб гэхэдэ, нимэ тэжээл малай бэеын хүгжэлтэдэ нилээд туһа хүргэдэг байна. Тэдэнэр мүнөө жэлдэ 100 гектар газарта нэгэ жэлэй ногоо таряа, кукурузаар болон наран сэсэгээр силос дараа. Таряанай муу бэшээр ургаһан дээрэһээ хонидто садатарынь эдюулхэ таряанай 100 центнер үлэгдэл бэлэдхэгдээ.

Суглуулһан мүшэрөө веник шэнгеэр боогоод, һүүдэр газарта хатаахадань ногоон үнгэеэ, шэмэ шүүһээ гээдэггүй байна.

Витаминна үбһэн июнь һарын һүүлшын арбан хоног соо гэхэ гү, али үбһэ ногооной сэсэглэжэ эхилээдүй байхада бэлэдхэгдэдэг. Сабшагдаһан үбһөө удаан саг соо газар дээрэ хэбтүүлдэггүй, тэрэ дары хуряажа абаад, тусгаар байрада хатаадаг байна. Иигэжэ хуряагдаһан үбһэн ногоон үнгэеэ алдадаггүй, эгээл шэмэтэ хуби болохо набшаһа намаагаа ба витаминаа бэедээ үлөөдэг.

— Һайн шанартай мүшэр эдиһэн хонид үбэлэй үедэ турадаггүй ба үбшэлдэггүй байна. Мүн ногоон мүшэр ба дабһатай бүлеэн уһан хоёр малай бэеые бэхижүүлгэдэ туһатай юм, — гэжэ нүхэр Найданов хөөрэнэ:

— Люцернэ ба житняк мэтын олон жэлэй ногоо тариха тушаа асуудал фермынхид колхозой правлениин урда үни хада табиһан юм. Теэд, колхозой правлениин хүтэлбэрилэгшэд бодото хэмжээ энэ талаар абаагүй, — гэжэ эндэхид хөөрэлдэнэ.

Үбһэ ногоон хадаа хониной гол тэжээл болоно. Үбэлэй янгинама хүйтэндэ нэгэ толгой хониндо нэгэ үдэр соо 4,5 килограмм үбһэ эдюулхээр хараалагдана. Тиихэ зуураа, эхэ хонидые амяарынь таһалжа, хүхэ хяаг үбһөөр эдеэлүүлдэг байна. Зунай сагта Хуурай-Добо, Ара-Жалга, Эрээн-Гуя мэтын һайн бэлшээритэй газарнуудта хонидые харууһалдаг байха юм. Илангаяа, Ара-Жалгада байдаг нүхэр Даба Халзановай отарын хонид һайн тамир шадалтай ба нооһо ехээр үгэдэг.

ОРООНОЙ КАМПАНИИЕ ЯАЖА ҮНГЭРГЭНЭБ?

Тус фермынхид хонидоо жэл соо хоёр дахин гэхэ гү, али июниин 15-һаа июлиин 1 хүрэтэр, мүн ноябриин 15-һаа январиин 1 хүрэтэр ороондо оруулдаг байна.

Орооной кампаниие үнгэргэхэдөө хонидоо һайн ногоотой бэлшээридэ адуулха ябадалда онсо анхарал хандуулна. Тиимэһээ хусада орохо эмэ хонидынь орооной эхилхэ болотор хүсэд таргалаад байдаг.

Орооной кампаниин эхилхэһээ һара урид, ороондо ябаха хусанууд һайн тэжээлдэ оруулагдадаг ба тэдээндэ үдэр бүри 2 килограмм тухай овес үгтэдэг байна. Мүн ороондо ябажа байха үедэнь хусануудта үдэр бүхэндэ 1,5 килограмм овес эдюулдэг. Хусануудые иимээр тэжээхэдэ хүсэ шадалынь һайн байдаг гэжэ практика харуулна. Эхэ хонид болон хусануудые ороондо һайнаар бэлэдхэлгэ хадаа хонидой һубайралгые усадхадаг.

Зарим отарануудта орооной кампаниие искусственнаар үнгэргэнэ. Осеменатор Даба Халзанов энэ хүдэлмэриие эрхимээр ябуулна. Энэнэй эсэстэ искусственнаар ороондо ороһон 100 хонин бүриһөө 103 хурьга абаа һэн.

* *

Партиин ЦК-гэй сентябрьска Пленумэй тогтоолые гүнзэгыгөөр ойлгоһон хонишод малай үбэлжэлгэдэ эрхим һайнаар бэлэдхэхын түлөө мүрысөөндэ оролсобо.

Бато-Мунко Шарапов, Нимацырен Дармаев, Долгор Жалсанова гэгшэдэй адуулдаг хонид хүсэ шадалаар һайнууд, ехэ нооһо үгэдэг байна. Жэшээнь, нүхэр Шараповай харууһалдаг 75 хонидһоо туд бүриин 4—5 килограмм нооһон хайшалагдаа, 100 хонинһоо 125 хурьган абтаа. Дулсан Чимитовагай хүтэлбэрилдэг хониной үүлтэртэ отара сэхэхэн амжалтануудые туйлаба. Тус отарада 405 толгой мериноc хонид бии. Эдэнэй 10 хонидһоо 5—5 килограмм нооһон абтаба. Бэшэ хонидһоонь дунда жэшээгээр 4—4 килограмм хөөбэр шэнги нооһон хайшалагдаһан байха юм.

Б. Ширеторов.

Нарин нооһотой хонидые олон болгохобди

Б. МИЖИТОВ, зоотехник. Мухаршэбэрэй аймагай „Үнэн" колхозой түрүүлэгшэ

«Орон дотор нооһо үйлэдбэрилгэ абалгые ехэ болгохо ябадал ... лэ угаа ехэ удхашанартай... Иигэбэшье, орон доторнай нооһо хайшалан абалга бага байһаар» гэжэ Советскэ Союзай Коммунистическэ партиин Центральна Комитедэй сентябрьска Пленумэй тогтоол соо хэлэгдэнэ. Ушар нимэһээ колхозуудта хони үсхэбэрилгые шууд һайжаруулха, нооһо хайшалалгые дээшэлүүлхэ, тэрэнэй тула хонидой үүлтэрые, харууһалга ба эдеэлүүлгые һайжаруулха шухала гэжэ партиин ЦК-гэй Пленумэй тогтоол соо онсолон заагдана.

Манай колхозые абаад үзэбэл, хони үсхэбэрилгые хүгжөөлгөөр зарим тэды амжалта туйлаа. Байгша ондо хони үсхэбэрилхэ түсэбөө 100,3 процент дүүргээбди. Племенной отарын 356 хонидһоо дунда зэргээр толгой бүриһөөнь 5,1 килограмм нооһон хайшалагдаа. Хони үсхэбэрилгэһөө энэ жэл хамта ... мянган түхэригэй, тэрэ тоодо нарин нооһотой үүлтэрэй хонидһоо ... мянган шахуу түхэригэй олзо доход оруулагдаһан байна. Гадна, нарин үүлтэрэй 50 толгой хусатайбди. Хуса бүхэнһөө 12 килограмм һайн шанартай нооһон хайшалагдана. Урда жэлнүүдтэ гүрэндэ 15 — 18 центнер нооһо тушаадаг байгаа һаа, мүнөө жэл 38 центнер нооһо тушаагаабди. Байгша ондо нарин нооһотой үүлтэрэй 30 хуса республикын колхозуудта худалдаабди.

Нимэ амжалта нмагтал манай хонишодой жэшээтэ һайнаар хүдэлмэрилжэ, хонидоо зоотехническэ заабариин ёһоор, һайнаар харууһалдаг ба эдеэлүүлдэг байһанай ашаар туйлагдаа. Жэшээнь, хонишод Цырендулма Ракшаева, Бальжима Санжеева, Рыгжит Будаева, Долгорма Доржиева, Дагзама Дугаржапова, Цыпилма Аюшеева, Гылыгма Батуева гэгшэд үнэн сэхээр, эсэхэ сусахые мэдэнгүй хүдэлмэрилнэ, өөһэдынгөө дааһан хонидые жэшээтэ һайнаар харууһална, хонидһоо олон хурьгадые абажа, һайнаар түлжүүлнэ. Тэдэнэр хонидтоо һайн шанартай үбһэ эдюулхэһээ гадна, толгой бүхэндэнь 200 грамм концентрат үгэдэг, зундаа бэлшээриие хубаарилан, хонидоо шадамараар бэлшээжэ, хүсэ шадал һайнтай болгоод, үбэлжэлгэдэнь оруулдаг байна.

Гэбэшье, хони үсхэбэрилгэдэмнай үшөөл ехэ дутагдалнууд бии. Зарим хонидһоо үшөөл бага нооһон хайшалагдана. Жэшээнь, байгша ондо шэрүүбтэр нооһотой хонин бүриһөө оройдоо 2 килограмм үлүүтэйхэн нооһон хайшалагдаа. Колхоздомнай ашаг багатай, шэрүүн нооһотой үүлтэрэй 1500-гаад толгой хонид бии байна.

Иимэ хонидһоо оройдоо 1 килограмм хүрэтэр нооһо хайшалнабди. Бүхы хонин һүрэгнай һайн байраар үшөөл хүсэд хангагдаадүй байна.

Хони үсхэбэрилгые һайжаруулгаар саашанхи зорилго юуб гэхэдэ, шэрүүн нооһотой үүлтэрэй, ашаг багатай хонидые үсөөрүүлжэ, орондонь нарин ба нарибтар нооһотой хонидые олошоруулхын тула ашаг багатай, шанар муутай бүхы хусануудые эмнихэ бэйнабди. Мүнөө жэл бүхы хонидоо искусственнаар ороондо оруулхабди. Племенной хонидой тооё 650 толгой хүрэтэр олошоруулхаһаа гадна, нарибтар ба шэрүүбтэр нооһотой 450 толгой хонитой болохобди. Хонидоо типовой һайн байрануудаар гүйсэд хангаха зорилгоор мүнөө 500 хониной байха байра шэнээр барижа байнабди.

Саашадаа нарин нооһотой хонин бүриһөө 5,5 килограмм нооһо хайшалдаг болохо гэһэн зорилго табигдана. Ерэхэ 1954 ондо республикын колхозуудта худалдахын тула нарин нооһотой үүлтэрэй 80 хусануудые үсхэбэрилхэбди. Хони үсхэбэрилгэһөө жэл соо 100 мянган түхэригэй олзо доход абадаг болохо гэжэ хараалагдана,

Манай колхознигууд ажахынгаа олзо ехэтэй энэ һалбариие саашадань бүхы хэмжээгээр хүгжөөхын түлөө, тэрээнһээ абтаха олзые улам ехэ болгохын түлөө бүхы хүсөөрөө тэмсэхээр зоригжонхой.

Эрхим хонишодой ашаар

...Удын сомоной Сталинай нэрэмжэтэ колхоз (түрүүлэгшэнь нүхэр ...даажапов) 1953 оной 9 һарын турша соо хонин һүрэгөө 1300 гаран толгойтоор олошоруулжа, түсэбөө 113,4 процент дүүргэбэ. Тус колхозой хонишод Дари Ойдопова, Миндажап Жамьянова гэгшэд ... өөһэдынгөө хубитые оруулаа. Жэшээлхэдэ, нүхэр Ойдопова 400 гаран эхэ хонидһоо булиинһаань хурьга абаад, нэгыешье хорожолуулангүй түлжүүлһэн, хонин бүриһөө 4,5 килограмм нооһо хайшалһан байна. Нүхэр Жамьянова мүн тэды эхэ хонидһоо нэгэшье хурьга гарзада оруулангүй абаһан, хонин бүриһөө дунда зэргээр 2,7 килограмм нооһо хайшалһан байха юм.

Мүн Маленковой нэрэмжэтэ колхоз муу бэшэ амжалта туйлаа. Хони үсхэбэрилхэ жэлэйнгээ түсэбые 8 һарын турша соо 101,5 процент дүүргээ һэн. Мүн гүрэндэ нооһо тушааха түсэбөө 125 процент дүүргээ. Энэ колхозой хонишон Бальчин Тушемилов 1953 ондо 100 эхэ хонин бүриһөө 124 хурьга абажа тэнжээгээ. Хонишод Гончик Дашеев, Бамбу Ванзатов гэгшэд 100 эхэ хонин бүриһөө 100 хурьга абаа.

Дээрэ дурсагдагша колхозууд нимэ амжалта яагаад туйлааб гэхэдэ, тэдэнэр зоотехническэ наукын туйлалтануудые ажалдаа хэрэглэнэ. Мүн хонишодой олонхинь зоотехническэ кружогуудта хабаадажа, мэргэжэлээ дээшэлүүлнэ. Эдэ колхозуул малайнгаа үбэлжэлгэдэ һайнаар бэлэдхээ.

А. Мангатханов.

Хони үсхэбэрилгын шиидхэгдээгүй шухала асуудалнууд

Һүүлэй жэлнүүдтэ республика доторнай хони үсхэбэрилгэдэ анхарал хандуулагдажа, хонидой тоо толгой нилээд олошорһон байна. 1951—1953 онуудай турша соо республикын колхозуудай хонидой тоо 62 процентээр олошороо, хонин бүхэнһөө нооһо хайшалалга 30 процентээр ехэ болоо. Мүн гүрэндэ урданайхиһаа ехэ нооһо тушаагдаһан байна. Гэбэшье, хони үсхэбэрилгэ үшөөл ехэ гээгдэлтэй байна. 1952 онойхидол адли мүн энэ жэлдэ республикын колхозууд хони үсхэбэрилхэ, нооһо хайшалха түсэбөө дүүргээгүй. Гүрэндэ нооһо тушааха түсэб жэлһээ жэлдэ дүүргэгдэнэгүй.

Партиин ЦК-гэй сентябрьска Пленумэй тогтоол хони үсхэбэрилгые бүхы хэмжээгээр түргэдхэхэ зорилго табиба. Хонидой үүлтэр һайжаруулһанай ба тэдэниие һайнаар харууһалһанай ашаар ойрын 2—3 жэлэй турша соо ниитын хонидой тоо ехээр олошоруулха ба тэдэнэй ашаг үгэлгые эрид дээшэлүүлхэ гэжэ хараалагдаба. Энэ зорилгые дүүргээд байхада манай ороной промышленностьда хэрэгтэй нооһо, арад зондо хэрэгтэй эдеэ хоолой зүйлнүүд элбэг ехэ болохо гээшэ. Тиихэтэй хамта хони үсхэбэрилгэһээ колхозуудай абадаг мүнгэн доход ехэ дээшэлхэ юм. Нооһоной сэнгые дээшэлүүлгэ ба бусад хэмжээнүүд хони үсхэбэрилгэдэ ехэ удхашанартай.

ТҮРҮҮ ХОНИШОДОЙ ЖЭШЭЭ ЮУ ХАРУУЛНАБ?

Бичурын аймагай Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозой хониной фермэ ехэ амжалта туйлана. Һүүлэй 3 жэл соо энэ фермын хонидой тоо хоёр дахин олошороо, тэрэ тоодо нарин ба нарибтар нооһотой хонид гурба дахин олон болоо. Залуу түлнүүд хоролтогүйгөөр түлжүүлэгдэнэ. Хонидой үүлтэр һайжаруулһанай, харууһалга ба эдеэлүүлгые һайнаар эмхидхэһэнэй ашаар энэ фермынхид хонидһоо ехэ нооһо хайшалдаг болонхой. Энэ жэлдэ фермэдэ хонин бүриһөө 3,6 килограмм, тэрэ тоодо нарин нооһотой хонинһоо 4,5 килограмм, нарибтар нооһотой хонинһоо 3,5 килограмм нооһон хайшалагдаа. Энээнтэй хамта хони үсхэбэрилгэһөө ородог олзо доход ехэ болоно. 1950 онойхитой сасуулбал, 1953 ондо гансахан нооһо тушаалгаһаа 346 процент ехэ доход оруулагдаа. Нарин нооһотой хони үсхэбэрилгын үлүү һайн байһые тэмдэглэхэ хэрэгтэй. 1953 ондо нарин нооһотой хонин 150 түхэригэй олзо үгөө, тиихэдэ нарибтар нооһотой хонин—74 түхэригэй, шэрүүбтэр нооһотой хонин— оройдоо 16 түхэригэй олзо үгэһэн байха юм. Юрэнхыдөө Бичурын аймагай колхозууд хонин бүриһөө 1,8 килограмм нооһо хайшалһан, нэгэ хонинһоо 20 түхэриг 50 мүнгэнэй олзо абаһан байха юм.

Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозой хониной фермые даагшаар нүхэр А. Ф. Толстихин, зоотехнигээр нүхэр Чекин хүдэлмэрилнэ. 1948 онһоо хойшо эдэ хоёр нарин нооһотой хони үсхэбэрилжэ эхилһэн байгаа. Тиихэдээ хонидые саг соонь ороондо оруулдаг, түлыень зүбөөр абаад, хурьгадыень сакманна аргаар түлжүүлдэг байна.

Нүхэр Толстихин хонидые эдеэлүүлгэдэ ба харууһалгада онсо анхарал хандуулна. 1951—1953 онуудай үбэл нарин нооһотой нэгэ хониндо 5 центнер бүдүүн тэжээл, 50 килограмм концентрированнэ тэжээл, 60 килограмм силос эдюулдэг байгаа. Үбэлэй сагта хонидоо огто адуулдаггүй. Хони үсхэбэрилгые зүбөөр табиһанай ашаар ехэ нооһо үгэдэг һайн үүлтэрэй хонид улам олошорно. Энэ жэлдэ эрхим хусануудһаа 7,5—8,5 килограмм, нэгэ наһатай хусануудһаа 5,2—5,8 килограмм нооһо хайшалагдаа. Эрхим эхэ хонидой амидын шэгнүүр 50—58 килограмм болоно. тэдэнһээ 6—7 килограмм нооһон абтана. Нооһоёо хайшалуулһан нэгэ наһатай эмэ хурьгад 43 килограмм шэгнүүртэй байна. Иигэжэ Ворошиловай нэрэмжэтэ колхозой эмэ түлгэнүүд Иволгын племрассаднигай колхозуудта үсхэбэрилэгдэдэг эмэ хонидһоо 1,5 дахин ехээр нооһо үгэдэг байна. Ойрын 2—3 жэл соо энэ колхоз хонин бүриһөө 5—6 килограмм нарин нооһо хайшалдаг боложо шадаха.

Манай республикын колхозуудта нимэ жэшээнүүд олон.

ХОНИДЫЕ ОРООНДО ЗҮБӨӨР ОРУУЛЖА, ҺУБАЙРАЛГЫЕ УСАДХАХА

Гэхэтэй хамта, республикын олон колхозуудта энэ талаар ехэ дутагдалнууд үзэгдэнэ. Түбхын түрүүндэ олон колхозууд эхэ хонидые олоор һубайруулна, олон мал гарзалуулна. Хонидоо һубайруулһанай гэмээр республикын колхозууд энэ жэлдэ 142 мянган хурьгадые дутуу абаа. Хоринн, Тарбагатайн, Бичурын, Түнхэнэй, Хэжэнгын, Баргажанай болон бусад аймагуудай колхозуудта хонидой һубайралга 35—50 процент болоно. Энээнэй шалтагаан юуб гэхэдэ, үнгэрэгшэ жэлдэ олон колхозууд хонидой орооной кампаниие тон муугаар үнгэргэһэн байгаа.

Хонидые һубайруулхагүйн тулада фермэдэхи ажалаа зүбөөр эмхидхэхэ, хонидые искусственна аргаар ороондо оруулха хүдэлмэри эмхидхэхэ шухала. Хонидой олоор һубайралга хадаа фермые даагшын ба хонишодой муу ажал мүн гэжэ харгадаха байна. Мүн зооветеринарна мэргэжэлтэд энэ хэрэгэй түлөө харюусаха ёһотой. Хүйтэн болотор орооной кампаниие үнгэргэхэ хэрэгтэй. Сентябриин 20-һоо октябриин 20 болотор бүхы эхэ хониной 50 процентнь ороондо оруулагдаһан байха ёһотой аад, энэ хүдэлмэри урда жэлэйхидэл адли унжагайруулагдажа байна. Сэлэнгын, Зэдын, Хоринн, Торинн, Баргажанай, Мухаршэбэрэй, Кяхтын, Закаменай болон бусад аймагуудай колхозууд искусственна аргаар хонидоо ороондо оруулжа эхилээдүй байна. Эдэ болон бусад аймагуудай хүтэлбэрилэгшэд, зооветеринарна мэргэжэлтэд ноябриин 15—20 болотор энэ хүдэлмэри дүүргэхээр бүхы хэмжээнүүдые абаха уялгатай. Хонидые намар ороондо оруулга хадаа хонидой тоо толгой олошоруулха шухалын шухала хүдэлмэри гэжэ колхозуудай хүтэлбэрилэгшэд ойлгохо ёһотой.

ХОНИДЫЕ ХАБАР ЭРТЭ ХУРЬГАЛУУЛХАДА ҺАЙН БАЙДАГ

Түрүү хонишодой дүй дүршэлһөө харахада, манай республикын эрхэ байдалда хонидые хабар эртэ, бүри үбэлшье хурьгалуулхада һайн байна. Энэ үедэ гараһан хурьгадые шэнэ аргаар, түлигдэдэггүй байрада сакманна метод хэрэглэн түлжүүлжэ болоно. Хабар эртэ хонидые хурьгалуулхын тулада колхозуудай правлеnинүүд бэлэдхэлэй ехэ хүдэлмэри хэхэ ёһотой. Хурьгалха хонидоо тарган байлгаха шухала. Эртэ гараһан хурьгадууд түргэнөөр томожодог, зунай бэлшээри болотор бүдүүн ба шэмэтэ тэжээл эдижэ һурадаг байна. Гадна, эхэнүүдынь хабар ногооной үедэ һү ехэтэй байдаг. Эдэ бүгэдын ашаар хурьгадууд ехэ түргэнөөр түлжэдэг байха юм. Тиимэһээ үбэл, хабар эртэ гараһан хурьгадуудые һайнаар эдеэлүүлээд ба харууһалаад байбал, орой гараһан хурьгадта орходоо һурагүй тарган тобир байдаг юм. Орой апрелиин хоёрдохи хахадта ба май һара соо хонидоо хурьгалуулхада юун һаалта хэдэг бэ гэхэдэ, манай эндэ хабарай хара һалхин болодог сүүдхэ соо сагай уларил ехээр хубилдаг байна. Тиимэһээ һая гараһан хурьгадууд хүйтэ абажа үбдэдэг, үхэдэг.

ХОНИДОЙ ҮҮЛТЭР ҺАЙЖАРУУЛГА — ТОН ШУХАЛА ЗОРИЛГО МҮН

Республикын колхозууд хонинһоо тон бага нооһо абадаг байна. 1952 ондо республика дотор хонин бүриһөө 1,7 килограмм нооһон хайшалагдаа. Теэд, энэшье жэлдэ энээнһээ ехэ болоогүй. Илангаяа, Бичурын, Зэдын, Заиграйн, Закаменай, Хэжэнгын, Кяхтын, Сэлэнгын, Торинн ба Хоринн аймагуудай колхозууд хонидһоо бага нооһо хайшалаа. Эдэ аймагуудай олон колхозууд нооһо хайшалалгаар дайнай урда тээхи хэмжээндэ хүрөөдүй. Республикын колхозуудта һүүлэй жэлнүүдэй турша соо нооһо хайшалалга эрид дээшэлхэ ёһотой байгаа. Теэд энэ зорилго дүүргэгдээгүй. Баргажанай, Бичурын, Зэдын, Кабанскын, Хэжэнгын, Кударын, Курумканай, Кяхтын, Мухаршэбэрэй, Сэлэнгын, Тарбагатайн ба Торинн аймагуудай колхозууд энэ жэлдэ хонин бүриһөө үнгэрэгшэ жэлэйхидэ орходоо бүришье бага нооһо хайшалһан байха юм. Энээнэй шалтагаан юуб гэхэдэ, хонидые муугаар харууһалхаһаа гадна, хонидой үүлтэр һайжаруулха хүдэлмэри ехэ удаанаар, муугаар ябуулагдана. Республикын колхозуудай бүхы хонидой оройдоо 4,4 процентнь нарин нооһотой, 19,6 процентнь нарибтар нооһотой, 40,2 процентнь шэрүүбтэр нооһотой, 35,8 процентнь шэрүүн нооһотой хонид болоно. Инхэдээ колхозуудай бүхы хонидой дүрбэнэй гурбан хубинь ашаг багатай, шэрүүн нооһотой хонид болоно. Иимэ хонид нарин, нарибтар нооһотой хонидһоо 3—4 дахин бага нооһо үгэдэг байна. Тиигэжэ республикын колхозууд хонинһоо 5—6 дахин бага олзо абана гээшэ.

Хойто аймагуудһаа, мүн Яруунын ба Закаменай аймагуудай зарим колхозуудһаа бэшээрээ, манай республикын колхозууд нарин ба нарибтар нооһотой хони үсхэбэрилхэ зонодо ородог. Гэбэшье, Бичурын, Мухаршэбэрэй, Кяхтын, Торинн, Хоринн, Зэдын аймагуудай зарим колхозууд мүнөө болотор хонин һүрэгтөө шэрүүн нооһотой ашаг багатай хусануудые бариһан зандаа. Бии байһан үүлтэртэ нарин нооһотой хусануудынь хэрэглэгдэдэггүй байха юм. Эдэ аймагуудай колхозуудта шэрүүн нооһотой хусануудые хонин һүрэгһөө зайлуулха шухала. Нютагай үүлтэрэй хусануудые хонидоо байлгаһанай гэмээр Бичурын, Мухаршэбэрэй, Тарбагатайн аймагуудай колхозуудта шэрүүн нооһотой хонид жэлһээ жэлдэ олошоржо байна. Мүн бусад аймагуудай колхозуудта нарин ба нарибтар нооһотой хонид тон удаанаар үдэнэ. Республикын колхозууд үүлтэртэ, нарин нооһотой хонидые олоор үсхэбэрилхэ хэмжээ дары абаха ёһотой. Мүнөө намарай үедэ хонидые искусственнаар ороондо оруулхадаа ашаг ехэтэ нарин нооһотой хусануудые хэрэглэхэ ёһотой.

Республикын колхозууд, хониной-товарна фермэнүүдэй хүдэлмэрилэгшэд ойрын 2—3 жэлэй турша соо хонидой тоо олошоруулха, тэдээнэй ашаг үгэлгые ехэдхэхэ түсэбөө дүүргэхын тулада бүхы хүсэ шадабаряа зорюулха байна.

Р. Пилданов, БМАССР-эй Хүдөө ажахын ба бэлэдхэлэй министерствын хони үсхэбэрилгын таһагай начальник.

УЛАСХООРОНДЫН ШЭНЖЭЛЭЛ

ООН-до ШЭНЭ ГЭШҮҮДЫЕ АБАЛГАДА ХЭН ҺААД ХЭНЭБ?

Нэгэдэмэл Нацануудай Организацида шэнэ гэшүүдые абаха тухай асуудал мүнөө боложо байгаа ООН-эй Генеральна Ассамблейн VIII сесси дээрэ зүбшэн хэлсэгдэжэ байна. Энээн тушаа удаан үргэлжэлһэн дискусси хэһэнэй хэрэггүй шэнгеэр һанагдаха юм, тайлбарилан хэлэхэдэ, шэнэ гэшүүдые абалга ООН-эй Уставаар хараалагданхай. Гэбэшье, энэ асуудалые шиидхэлгэ США-гэй оролдолгоор мухардалгада оруулагдаба.

ООН-до абаха тухай 14 гүрэнэй (Албаниин, МНР-эй, Болгариин, Румыниин, Венгриин, Финляндиин, Италиин, Португалиин, Ирландиин, Трансиорданиин, Австриин, Цейлоной, Непалай ба Ливиин) мэдүүлгэнүүд үгтэһөөр долоон жэл шахуу болоһон ба тэдэнние Генеральна Ассамблей, Аюулгүйн Совет нэгэтэбэшэ зүбшэн хэлсэһэн байна. Гэбэшье, тэрэ бүхэндэ США-гэй түлөөлэгшэд демократическа гүрэнүүдые ООН-до оруулхые арсаба. Тэдэнэр Генеральна Ассамблей мүнөөнэй сесси дээрэшье тиимэ лэ хараа бодолые баримталба.

Советскэ делегаци США-гэй бодото һанаашалгые эсэстэнь хүрэтэр элирүүлбэ, манда «таатай» ба «таагүй» гэжэ гүрэнүүдые илгадаг США-гэй принцип Нэгэдэмэл Нацануудай Организациин Уставта огто таарахагүй юм гэжэ харуулба. СССР-эй делегаци 14 гүрэнүүдые бултыень ООН-до нэгэн доро абаха принцип баримталһан юм, баримталжа байна. Энэ хадаа гансахан зүб принцип гээшэ, ушарынь тэрээн соо ямар нэгэн доромжолго байхагүй, харин тохёолдоһон мухардалгаһаа гараха арга үгэнэ.

Һүүлэй жэлнүүдтэ Нэгэдэмэл Нацануудай Организацида 9 шэнэ гэшүүд абтаа. ООН-до абаха тухай мэдүүлгэнүүдые нилээд урид бариһан Албани, Венгри ба бусад демократическа гүрэнүүд тэдэнэй тоодо байхагүй гэжэ һануулха хэрэгтэй. Зарим гүрэнүүдые бэедээ татаха гэһэн американска политика ба нүгөө гүрэнүүдые доромжолхо гэһэн политика имагтал энээндэ харагдана. Гүрэнэй ба олониитын нэгэн адли байгуулалтатай оронууд Нэгэдэмэл Нацануудай Организацида абтаха ёһотой юм гэһэн шэнжэ тэмдэг ООН-эй Уставташье, ондоо ямар нэгэн документдэшье байхагүй юм.

Холбоото Штадуудай засаг баригшадай гар табяатай уласхоорондын договорнуудые тэдэнэр өөһэдөө бүдүүлигээр эбдэдэг байһаниинь ниитэдэ мэдээжэ. Болгаритай, Венгритэй, Румынитай, Финляндитай ба Италитай баталагдаһан эбэй договорнууд энэ талаар мартагдажа болохогүй. Эдэ оронуудтай договорнуудые баталһан гүрэнүүд ООН-эй гэшүүдэй тоодо тэдэнние абалгада бүхы хэмжээгээр туһалха гэһэн уялга абаһан байгаа. Гэбэшье, ООН-до абаха тухай мэдүүлгэнүүдые тэдэнэй бариһан сагһаа хойшо 6 жэл үлүүтэй үнгэрһэн болобошье, хэрэг урагшаа ябаагүй. Холбоото Штадууд ба бусад хэдэн оронууд энэ асуудалые һайн тээшэнь шиидхэлгэдэ урдынхидал адляар һаад ушаруулна.

Мухардалгые зайлуулха зорилгоор советскэ делегаци һаяхан резолюциин шэнэ проект оруулаа. «Шэнэ гэшүүдые абаха тухай асуудал шиидхэхэ түрүүшын алхам болгон, эдэ бүхы гүрэнүүдые Нэгэдэмэл Нацануудай Организацида нэгэн доро абаха тухай һайшаан дурадхал хэхэ зорилгоор, Болгариин, Венгриин, Румыниин, Финляндиин ба Италиин мэдүүлгэнүүдые дахин хаража үзэхэ» гэжэ Аюулгүйн Соведые Генеральна Ассамблейн гүйхые тэрээн соо дурадхана.

Советскэ Союзай энэ шэнэ үүсхэлынь уласхоорондын үргэн олониитын зүгһөө халуунаар һайшаагдаа, дэмжэгдээ.

ООН-до абалга тухай асуудал зүбшэн хэлсэһэн Ассамблейн тусхай Политическэ комитет Египедэй, Голландиин, Перугай түлөөлэгшэдһөө бүридэһэн «һайн туһаламжын комитедые» байгуулха тухай резолюци октябриин 15-да баталан абаа. Энэ комитедэй зорилгонь — «шэнэ гэшүүдые абаха ябадал хүнгэдхэхэ, хэлсээ туйлаха арга боломжонуудые тодоруулха зорилгоор Аюулгүйн Соведэй гэшүүдтэй зүблөө хэхэ» болоно... Шэнэ гэшүүдые абаха тухай асуудал түргөөр шиидхэхые эрмэлзэн, СССР-эй делегаци энэ резолюциин түлөө голосовалба.

Энээгээрээ Советскэ Союз уласхоорондын шухала проблемые демократическа аргаар шиидхэхэ гэһэн хүсэлөө үшөө дахин харуулаа.

ГРЕЦИ ТУШАА США-гэй АГРЕССИВНЭ ТҮСЭБҮҮД

Грецидэ аэродромууд, далайн-сэрэгэй базанууд, шоссейнэ ба түмэр харгынуудые ашаглаха, мүн эндэ американска зэбсэгтэ хүсэнүүдые байралуулха эрхые Холбоото Штадуудта үгэхэ гэһэн американо-греческэ сэрэгэй хэлсээн һаяхан Афинада баталагдаа. Ондоогоор хэлэхэдэ, греческэ территориие США-гэй сэрэгэй плацдарм болгохо тухай хэлэгдэнэ. Үнгэрһэн жэлэй февральда агрессивнэ Хойто-атлантическа блогто Грециин оруулагдаһаниинь мэдээжэ. Тэрэ сагһаа хойшо американска зонхилхы нюурнууд греческэ экономикые үсэд шангаар милитаризацилна, греческэ армиин хүнүүдэй тооё олошоруулна, зэбсэглэнэ, Грецидэ өөһэдынгөө сэрэгүүдые олоорнь эльгээнэ.

«Уорлд телеграмм энд Сан» гэжэ американска газетын афинска корреспондент һаяхан иигэжэ бэшэбэ: «Эндэ Афинада американска миссиин хүнүүд угаа олон юм, американска сотрудникуудай список телефонно абонементнүүдэй дэбтэр соо 92 хуудаһа эзэлнэ. Оронтнай гадаадын эзэмдэлгэ доро байна гэжэ дунда зэргын грегтэ бүхы юумэ һануулна».

Грецидэ американецуудай эзэрхэлгэнь Грециин экономикые ехээр доройтуулба. Орон дотор хүдэлмэригүйдэлгэ ехэ болоно, гражданска үйлэдбэриин хэмжээн хороогдоно, эдеэ хоолой ба үргэн хэрэглэлэй эд бараанай сэн саг үргэлжэ ургана, мүнгэнэй сэн унана, арад олониитэ улам ехээр үгырэн хооһорно. Бюджетнэ мүнгэнэй ехэнхи хубинь сэрэгэй зорилгодо гаргашалагдана. Жэшээлхэдэ, энэ жэлдэ 8.991 миллиард драхм хэмжээтэй греческэ бюджедэй 4.629 миллиард драхм сэрэгэй сэхэ гаргашануудта зорюулагданхай. Үнгэрһэн жэлэйхитэй сасуулхада, бюджедэй сэрэгэй хубинь 800 миллиард драхм шахуугаар ургаба. Грециин финансын министрын мэдүүлһэнэй ёһоор, иимэ ехэ гаргашанууд «Грециин экономическа арга боломжоһоо үлүүлнэ».

Тиимэ болохолоороо, экономическа байдалай улам муудажа байбашье, Грецидэ сэрэгэй хэмжээ ябуулганууд эгээн шухала һуури эзэлжэ үргэлжэлһөөр. Греческэ арадай гасалан зоболон үзэжэ, үгырэн хооһоржо байһаниие тоодо абангүйгөөр, американска дайшад Хойто-атлантическа блогтохи өөрынгөө нүхэсэгшэдһөө үшөө ехэ гаргаша гаргахые эринэ.

Грециин олониитэ американо-греческэ хэлсээнэй баталагдаһан тухай мэдээсэлые ехээр зэбүүрхэн угтаба. «Ороной нэгэн талын гадаадын политическэ шэглэл, —гэжэ «Авги» газетэ бэшэнэ, —греческэ арадай һанаа зобоогоо. Грециин территори дээрэ сэрэгэй базануудые Америкын Холбоото Штадуудта үгэһэн ябадал... манай национальна бэеэ даанхай байдалай һүүлшын оро сараае үгы хэнэ».

США-гэй агрессивнэ нюурнууд эб найрамдал ба аюулгүй байдалые сахиха дурагүй, харин, тусгаарлабал, Балкан дээрэ уласхоорондын байдалые хурсадхаха һанаатай байна гэжэ Афинада баталагдаһан сэрэгэй хэлсээн гэршэлнэ. Эб найрамдал хүсэгшэ хүнүүд эб найрамдалай хэрэгтэ дайсан харша байһанай энэ шэнэ баримтые буруушаангүй байжа шадахагүй.

ИТАЛИТАЙ БАТАЛАГДАҺАН ЭБЭЙ ДОГОВОРЫЕ ЭБДЭНЭ

Октябриин 8-да Холбоото Штадуудай ба Великобританиин правительствонууд Триестын Сүлөөтэ Территориин «А» зоные итальянска правительствынударидалгада дамжуулан үгэхэ тухай шиидхэбэри баталан абаа. Триест порт ба городые оруулһан энэ зоные мүнөө англо-американска сэрэгүүд эзэлжэ байна. Территориин бусад хубинь, «Б» зоно, Югославиин ударидалга доро байна. США-гэй ба Англиин нэгэн талын ябуулга хадаа Триестын Сүлөөтэ Территориие байгуулха тушаа Италитай баталагдаһан условинуудые гүнзэгыгөөр эбдэһэн ябадал болоно, гүрэнүүдэй хоорондохи, нэн түрүүн Триесттэй хилэ залгадаг оронуудай хоорондохи харилсаануудта түгшүүрил шангадхана, эб найрамдалда ба амгалан байдалда аюул тохёолдуулна. Триестын Сүлөөтэ Территори нейтральна ба демилитаризованно байха, мүн саг зуурын ёһо журам тухай дүримтэй, сүлөөтэ Территориин саг зуурын статудтай зохилдуулан ударидуулха ёһотой гэжэ 1947 ондо Италитай баталагдаһан эбэй договор хараална. Губернаторые томилхо, тэрээнэй һүүлээр учредительнэ суглаа зарлаха, конституци зохёохо ба Триестһээ гадаадын сэрэгүүдые гаргаха ябадал Аюулгүйн Соведэй зорилгонь болоһон байгаа.

США-гэй ба Великобританиин правительствонууд даажа абаһан уялгануудаа дүүргээгүй. Сүлөөтэ территориие демилитаризацилхын орондо, тэдэнэр тэрэниие өөрынгөө сэрэгэй база болгоо, тэрэниие Хойто-атлантическа блогой агрессивнэ зорилгодо алба хэхэ болгобо. Американо-английска эзэмдэгшэ засагаархид демократическа организацинуудые мүрдэнэ, фашистска этэгээдүүдые дура зоргоорнь табина. Триестые англо-американска хуули буса эзэмдэлгэ хадаа Европын энэ хубида эб найрамдал ба аюулгүй байдалые сахиха зорилгонуудта таарахагүй юм гэжэ Советскэ правительство нэгэтэбэшэ зааһан байгаа.

Италитай баталагдаһан эбэй договорые шэнээр эбдэлгэ Триестын Сүлөөтэ Территориин райондохи байдалые улам түгшүүрилтэй болгоно. Триест тухай асуудалаар хуули буса шиидхэбэри Европын энэ районда шэнэ түгшүүрил үүдхэжэ болохо юм гэжэ США-гэй ба Англиин правительствонуудта Советскэ правительство октябриин 12-ой нотоо соогоо мэдүүлһэн байна. Югославска ба итальянска правительствонууд Сүлөөтэ Территориин хилэнүүдэй дэргэдэ сэрэгэй демонстрацинуудые эмхидхэнэ, протестын нотонуудые бэе бэедээ эльгээнэ гэхэ мэтээр хэблэлдэ мэдээсэгдэбэ. США-гэй ба Великобританиин мүнөөнэй ябуулганууд аюул ехэтэй хойшолонгуудтай байжа болохонь лабтай.

Өөрынгөө уласхоорондын уялгануудта үнэн сэхэ байдаг Советскэ правительство Триестын проблемые Италитай баталагдаһан эбэй договорой условинуудай ёһоор шиидхэхын тула саг үргэлжэ оролдоһон юм, оролдожо байна. Советскэ правительствын даалгабаряар А. Я. Вышинский Аюулгүйн Соведэй үзэмжэдэ резолюциин проект оруулба, тэрэнь Триестын Сүлөөтэ Территориин губернаторые томилхо, Сүлөөтэ Территориин саг зуурын ёһо журам тухай дүримые дары хүсэндэнь оруулха, саг зуурын правительственна соведые байгуулха. Триестын Сүлөөтэ Территориин саг зуурын статудые хүсэндэнь оруулха гэжэ хараална.

США-гэй ба Великобританиин засаг баригшадһаа тад ондоо илгаатай Советскэ Союз эб найрамдал ба уласхоорондын аюулгүй байдал сахихые үнэхөөр оролдоно, эб найрамдалда дуратай политикаяа эрид шууд ябуулна гэжэ эдэ дурадхалнууд гэршэлнэ.

Д. Бочаров.

Уласхоорондын шатарай турнир дээрэ

ЦЮРИХ, октябриин 18. (ТАСС). Шатарай мачт-турнирай 27-дохи турта Смыслов—Глигорич гэгшэдэй парти түргөөр дүүрэв. 16-дахи ябадалдаа тэдэнэр тэнсэбэ. Керес—Бронштейн, Болеславский —Петросян, Эйве—Сабо гэгшэд наадаад, тэрэшэлэн тэнсэбэ.

Штальберг Авербахые шүүгээ. Котов Найдорф гэгшэдэй парти хойшолуулагдаба. Геллер Таймановтай наадаад, шүүжэ болохо байдалтайгар партинь хойшолуулагдаба.

16,5 очкотой Смыслов 27 турай һүүлээр түрүүлэн ябана; Решевский 14,5 очкотой болобо; Бронштейн тэрэшэлэн 14,5 очкотой болобошье, нэгэ үлүү парти наадаа. Керес 14 очкотой.

ЦЮРИХ, октябриин 19. (ТАСС). Шатараар дэлхэйн чемпионой нэрэзэргэ абахые хүсэгшэдэй турнир дээрэ дүүрээгүй партинуудые мүнөөдэр наадажа дүүргэбэ. Наадалгаяа эхилэнгүйгөөр, Эйве Авербахта, Тайманов Геллертэ шүүгдээбди гэжэ мэдэрбэ. Богонихон саг соо наадаад, Тайманов Котовые, Петросян Штальбергые, Геллер Глигоричые шүүгээ. Найдорф — Болеславский, Котов—Найдорф гэгшэд тэнсэбэ. Наадагдаһан 25 партиһаа 16,5 очкотой Смыслов 27 турай һүүлээр түрүүлэн ябана. Решевский 25-һаа 14,5, Бронштейн 26-һаа 14,5, Керес 25-һаа 14 очкотой байна.

Үглөөдэр 28-дахи тур болохо.

Советскэ профсоюзна делегациин толгойлогшо Н. М. Шверник уулзалга хэбэ

ВЕНА, октябриин 19. (ТАСС). Үсэгэлдэр үдэшэ Советскэ профсоюзна делегациин толгойлогшо Н. М. Шверник профсоюзуудай Бүхэдэлхэйн 3-дахи конгрессэй хүндэлэлдэ ехэ уулзалга хэбэ.

Уулзалга дээрэ профсоюзна делегацинуудай хүтэлбэрилэгшэд, олон тоото делегадууд ба айлшад байлсаба.

Энэ уулзалга элдэб олон оронуудай ажалшадай түлөөлэгшэдэй халуун хани барисаанай оршон байдалда үнгэрөө.

Румынида советскэ сэрэгэй корабльнууд ерээд байна

БУХАРЕСТ, октябриин 18. (ТАСС): Хани барисаанай ёһоор, тусхай айлшалан ерэһэн советскэ корабльнууд Констанца портдо байна. Советскэ сэрэгэй морягууд халуунаар хүлеэн абтаба.

Үсэгэлдэр Констанцада Румынска Арадай Республикын зэбсэгтэ хүсэнүүдэй министрын орлогшо генерал-лейтенант Н. Чаушеску уулзалга хэбэ. Тэрээн дээрэ вице-адмирал В. А. Пархоменко түрүүтэй советскэ морягууд, Румынска Арадай Республикын далайн-сэрэгэй флотой командовани ба зэбсэгтэ хүсэнүүдэй офицернүүд, городой олониитын организацинуудай түлөөлэгшэд байлсаба.

Мүнөө үглөөгүүр вице-адмирал В. А. Пархоменко түрүүтэй советскэ сэрэгэй морягууд Бухарест ерэбэ. Тэдэнэр Румыниин столицые хараһан, «Румынска Арадай Республикын түсэбтэ ажахын дэбжэлтэ» гэжэ выставкэдэ ороһон байна. Үдэрынь Румынска Арадай Республикын зэбсэгтэ хүсэнүүдэй министр Э. Боднараш советскэ сэрэгэй морягуудтай уулзаба.

Советскэ сэрэгэй морягуудые хүндэтэ айлшад гэжэ хаа хаанагүй угтан абана. Советскэ морягуудтай румынска олониитын уулзалгань румынска ба советскэ арадуудай эбдэршэгүй хани барисаанай толотомо демонстраци болоно.

Советскэ сэрэгэй корабльнууд Констанцаһаа мордобо

БУХАРЕСТ, октябриин 19. (ТАСС). Румынска Арадай Республикын правительствын уряалаар хани барисаанай ёһоор тусхай айлшалан хэдэн үдэрэй урда тээ Констанца гэжэ румынска портдо ерэһэн советскэ сэрэгэй корабльнуудай отряд вице-адмирал В. А. Пархоменкын командовани доро мүнөө үглөөгүүр Констанцаһаа мордобо.

Советскэ сэрэгэй корабльнууд хани барисаанай ёһоор айлшалан болгарска портдо ерэбэ

СОФИ, октябриин 19. (ТАСС). Вице-адмирал В. А. Пархоменкын командовани доро советскэ сэрэгэй корабльнуудай отряд хани барисаанай ёһоор тусхай айлшалан, болгарска Сталин портдо мүнөөдэр ерэбэ. Далайда советскэ корабльнуудые болгарска сэрэгэй корабль угтаба. Уулзаха үедэ нацануудай салют хэгдэбэ. Советскэ корабльнууд Сталин портын гадаада рейд дээрэ зогсобо.

Олон мянгаад ажалшад советскэ морягуудые угтахын тула далайн эрьеын бульварта ба далайн эрьеын паркда ерэбэ. Город һайндэрэйхээр шэмэглэгдээ.

Бүлэг офицернүүдтэй хамтадаа вице-адмирал В. А. Пархоменко Болгариин далайн-сэрэгэй хүсэнүүдэй командалагшатай ба ажалшадай депутадуудай Сталинска городской арадай соведэй түрүүлэгшэтэй уулзаба.

Гдыняһаа Советскэ сэрэгэй корабльнууд гараба

ГДЫНЯ, октябриин 18. (ТАСС). Мүнөөдэр Гдыня гэжэ польско портдо советскэ сэрэгэй корабльнуудые баярай оршон байдалда үдэшэбэ.

Гданьска воеводско рада народовойн түрүүлэгшэ Б. Герага, Польско хүдэлмэришэнэй нэгэдэмэл партиин воеводско комитедэй секретарь Я. Труш, Гданьскдахи советскэ консул М. Потапов, мүн Польско далайн-сэрэгэй флодой командованиин түлөөлэгшэд үдэшэхэеэ ерэбэ.

«Блискавица» гэжэ польско эсминец далайда советскэ сэрэгэй корабльнуудые үдэшэбэ.

Польско Арадай Республикада советскэ сэрэгэй морягуудай ерэлгэнь польско-советскэ хани барисаанай толотомо демонстраци болоо.

Профсоюзуудай Бүхэдэлхэйн III конгресс

Октябриин 18-най үглөөнэй заседани

ВЕНА, октябриин 18. (ТАСС). Профсоюзуудай Бүхэдэлхэйн III конгрессэй мүнөө үглөөнэй заседани дээрэ ди Витториогой элидхэлые зүбшэн хэлсэлгэ үргэлжэлөө.

Триестын Сүлөөтэ Территориин единэ профсоюзуудай конфедерациин түлөөлэгшэ Эмилио Симилли Триестын ажалшадай хүндэ байдал тухай хэлэбэ. «Б» зонодо ажалшад демократическа сүлөөнүүдээ хаһагданхай. «А» зоные англо-американска империалистнууд сэрэгэй база болгон ашаглана. 105 мянган хүдэлмэришэдэй 20 мянганиинь хүдэлмэригүй юм. Профсоюзна хүдэлөөн эмхигүй болгогдоо. Профсоюзуудай ажал-ябуулга хадаа колониальна ёһо журамһаа ямаршье илгаагүй сэрэгэй управлениин байгуулһан условинуудаар хизаарлагданхай.

Триест тушаа США-гэй ба Англиин правительствонуудай гаргаһан шиидхэбэри олонхи хүн зоной интересүүдтэ зүришэнэ гэжэ Симилли түгэсхэлдөө хэлэбэ. ООН-эй зүбшөөлгүйгөөр абтаһан энэ шиидхэбэри Италитай 21 гүрэнэй баталһан эбэй договорто зүришэнэ.

Тэрэнэй һүүлээр Бразилиин делегат Элои Альбаресу Собрино, Камерунай профсоюзна нэгэдэлэй генеральна секретарь Н. Гом, Уругвайн ажалшадай Бүгэдэниитын союзай генеральна секретарь Энрике Пасторино ба бусад хүнүүд үгэ хэлэбэ.

Үглөөнэй заседаниин эсэстэ ВФП-гэй түрүүлэгшэ ди Витторио түгэсхэлэй үгэ хэлэбэ. Тэрэнэй элидхэл тушаа дэлгэрһэн дискусси ехэ удхашанартай байгаа, конгрессэй делегадууд элидхэл соо хэлэгдэһэн иимэ гурбан заабариие зүбшөөгөө гэбэл: экономическа прогресс туйлахын тула үүсхэл гаргаха, ажалша олониитын ажабайдалые һайжаруулха шухала; колониальна ба хахад колониальна оронуудай профсоюзуудһаа гадна, США-гэй мэдэлдэ ороһон капиталистическэ оронуудай профсоюзууд национальна бэеэ даанхай байдалай түлөө тэмсэхэ ёһотой; профсоюзууд демократическа эрхэ сүлөөнүүдые хамгаалхын түлөө тэмсэхэ ёһотой гэжэ тэрэ тэмдэглэбэ.

Саашаа ди Витторио зарим д… гадуудай ба ажаглагшадай хэ… үгэнүүд тухай тогтон хэлэбэ. … танска Гвианын ажалшадай т… лэгшын хэлэһэн үгэдэ хамаара… рэ хадаа Британска Гвиана… английска засагаархидай хаша… ябуулгануудые буруушааба. Витторио эдэ ябуулгануудта … гүү эрид буруушаалга мэдүүлх… нал нэгэдэлгээ Британска Г… нын хүн зондо мэдүүлхэ гэжэ … грессто дурадхаба.

Колониальна ба хахад колони… на оронуудай национально-с… рэлгын хүдэлөөнэй ургалтые … дэглэн, ди Витторио хадаа Сов… Союз капитализмын дарлалта … зобожо байгаа бүхы орону… арадуудай һаруул һайхан, ерэ… түлөө тэмсэлдэнь зоригжуул… жэшээ болоно гэжэ конгрессэ… легадуудай нэрьемэ альгаташа… доро мэдүүлбэ.

Экономическа эрилтэнүүдэй … лаар ВФП-гэй ябуулгануудай х… шугамынь колониальна, мүн … жэнги капиталистическэ орону… хэрэглэгдэжэ болохо гэжэ ди … торио хэлэбэ. Олон оронуудай … дуудай тэмсэл энээн тухай гэр… нэ. Гэбэшье, тодорхой оршон … далтай зохилдуулан, шухала п… лемэнүүдые хараадаа абажа, … хараа шугамые бэелүүлхэ шух… Ажалшадай экономическа байд… һайжаруулхын түлөө тэмсэлдэ … дэлмэришэн анги дунда шада… хүн зониие өөрынгөө та… оруулхань шухала. Промышл… ностиин һалбари бүхэндэ п… союзна организаци бүхэн өөры… тэмсэлэй түсэбтэй байха ёһото…

Ди Витторио демократическа … хэнүүдэй түлөө, өөрынгөө эрх… дые хангуулхын түлөө италья… ажалшадай тэмсэлэй дүй ду… тухай тодорхойгоор хэлэбэ.

Профсоюзуудай Бүхэдэлхэйн … конгресс дарлалтада ба үгырэн … һоролгодо эсэргүү ажалша оло… тын тэмсэлые бүри дээдэ хэмж… лэ үргэхэ юм гэһэн этигэлээ … Витторио түгэсхэлдөө мэдүүлбэ.

Австрийска футболистнууд Советскэ Союз… ошоһон тухайгаа хөөрэнэ

ВЕНА, октябриин 18. (ТАСС). «Эстеррейхише Фольксштимме» газетэ һая Советскэ Союз ошоод ерэһэн «Рапид» командын наадагшадтай өөрынгөө корреспондентын хэһэн хөөрэлдөө толилбо.

Австриин национальна шэлэгдэмэл командада нэгэтэбэшэ хабааддаһан Эрих Пробст иигэжэ мэдүүлбэ:

Би дэлхэйн олон оронуудта ошожо үзөөб. Гэбэшье, Москва ошолго минии һанаанда угаа ехэ юумэ үлөөгөө. «Динамо» стадион спортивна гайхамшагта барилга байна. Спортсменүүд хэрэгтэй бүхы юумэеэ тэндэ абана.

«Рапид» командын гол добто… шо Динст хадаа Москвада футб… но командануудай гайхамш… наадалгые хараад ехээр гайхааб… жэ мэдүүлбэ. Советскэ хоёр ко… да дэлхэй дээрэ түрүүшын ко… дануud болоно.

Командын бүхы наадагшад М… ва ошоһон ба советскэ спортсме… дэй зүгһөө анхаралтайгаар угта… һан туладаа ехэ баяртай байна … жэ тренер Уригиль тэмдэглэбэ.

Редакторай орло…
Д. Л. ЛОБСАНО…

Бурят-Монголой АССР-эй нөөсэлгын кассануудта оруулагдаһан шүүбэритэ вкладуудаар болоһон шүүбэринүүдэй 22-дохи тиражай

Официальна таблица

Тираж 1953 оной октябриин 11-дэ Городок городто бо…

Бурят Монголой АССР-эй нөөсэлгын кассануудта оруулагда… шүүбэритэ вкладуудаар нөөсэлгын книжкэнүүдэй мянга хүр… иимэ номернуудта, мүн удаадахи мянганай номернуудта шүүб… нүүд буугаа гэбэл:

Нөөсэлгын книжкэнүүдэй № №	Вкладай дунда зэргын суммада шүүбэриин хэмжээн процентээр	Нөөсэлгын книжкэнүүдэй № №	Вкладай дунда зэ… суммада шүүбэ… хэмжээн процен…
11	50	546	50
41	50	565	50
85	50	620	50
124	50	647	50
184	50	686	50
214	50	732	50
244	50	765	50
312	50	815	50
350	200	845	100
392	50	880	100
403	50	940	50
455	50	993	50
485	50		

Тиражна комиссиин Түрүүлэгшэ—БМАССР-эй Фина… министрын орлогшо *С. И. НЕКРАСОВ.*

Харюусалгата секретарь—БМАССР-эй гострудсберк… нуудай ба госкредидэй управлениин оперативна таһаг… чальник *Н. П. СИДОРЫЧЕВА.*

Адрес редакции: г. Улан-Удэ, ул. Ленина, 26. Телефоны редакции: редактора—23, заместителя редактора— 7-85, отв. секретаря—3-23, партийной жизни, сельского хозяйства—10.17, пропаганды и переводов—6-84, культуры и быта, промышленности —4-52, мест. информации и писем—11.05. Для междугородных переговоров—18.

Типография отдела издательств и полиграфической промышленности Министерства культуры БМАССР.